

OPINNÄYTETYÖ

Marjut Sarajärvi

Sara Vaajamo

2011

**VAPAAEHTOISMATKAILUN KESTÄVYYS
KEURUUN EKOKYLÄSSÄ**

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

**MATKAILUN KOULUTUSOHJELMA
HOTELLI- JA RAVINTOLA-ALAN
KOULUTUSOHJELMA**

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MATKAILU- RAVITSEMIS- JA TALOUSALA
Matkailun koulutusohjelma
Hotelli- ja Ravintola-alan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**VAPAAEHTOISMATKAILUN KESTÄVYYS KEURUUN
EKOKYLÄSSÄ**

Marjut Sarajärvi ja Sara Vaajamo

2011

Ohjaaja Mervi Angeria

Hyväksytty _____ 2011 _____

Tekijä	Sarajärvi Marjut Vaajamo Sara	Vuosi	2011
Toimeksiantaja			
Työn nimi	Vapaaehtoismatkailun kestävyys Keuruun Ekokylässä		
Sivu- ja liitemäärä	48		

Työ on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jonka tarkoituksena on tutkia kestävyiden toteutumista Keuruun Ekokylään suuntautuvassa vapaaehtois- matkailussa sekä selvittää, miten Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaa- ehtoismatkailun kestävyttä voisi kehittää. Vapaaehtoismatkailua esiintyy maailmanlaajuisesti, mutta tämän työn aihe rajattiin koskemaan vain Suo- meen suuntautuvaa vapaaehtoismatkailua. Aihetta kavennettiin lisää rajaa- malla se koskemaan vain Keuruun Ekokylään suuntautuvaa vapaaehtois- matkailua.

Aihe valittiin sen ajankohtaisuuden vuoksi, sillä esimerkiksi kestävä kehitys on jatkuva puheenaihe maailmalla. Uusia, kestävämpiä matkailun muotoja etsitään, ja tarkoituksena olikin selvittää onko vapaaehtoismatkailu yksi näis- tä kestävämmistä matkailun muodoista.

Teoriapohja perustuu kirja- ja elektronisiin lähteisiin. Kaikki käytetyt lähteet ovat luotettavia ja ajantasaisia. Prosessin aikana tehtiin neljä teemahaastat- telua. Yksi niistä oli Marjut Valtasen, Suomen Ekomatkaajat – yrityksen omis- tajan asiantuntijahaastattelu. Muita haastateltavia olivat Ekokylän asukas, leirinvetäjä sekä Ekokylän leirille osallistunut vapaaehtoismatkailija. Näi- den haastatteluiden sekä sähköpostitiedonannon avulla rakennettiin työn analyysiosio sekä kehitysehdotukset.

Ekologisesti Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirit ovat kestäviä ja niiden kes- tävyyttä pyritään jatkuvalla toiminnalla parantamaan. Ekologista kestävyttä heikentää vapaaehtoismatkailijoiden saapumistapa, joka on yleensä lentämi- nen. Taloudellisen kestävyiden arviointia vaikeuttaa se, ettei ole saatavilla tietoa vapaaehtoismatkailijoiden maksamista maksuista sekä niiden käyttö- tarkoituksista organisaatioissa. Ekokylälle leirit ovat taloudellisesti kestäviä, sillä vapaaehtoismatkailijat maksavat majoituksen ja ruokailut työllä. Sosiaa- lisesti ja kulttuurisesti leirit ovat kestäviä, mutta toimintaa tulisi lisätä myös Ekokylän ulkopuolelle, jotta vapaaehtoismatkailijoille avautuisi mahdollisuus tutustua myös alueen muuhun kulttuuriin. Kaiken kaikkiaan Keuruun Ekoky- lään suuntautuva vapaaehtoismatkailu on kestävä.

Avainsana(t) Kestävä kehitys, kestävä matkailu, vapaaehtoismat-
kailu, ekokylä, vapaaehtoisleiri

Author	Sarajärvi Marjut Vaajamo Sara	Year	2011
Commissioned by			
Subject of thesis	Sustainability of volunteer tourism at Keuruu Ecovillage		
Number of pages	48		

The study is a qualitative research and the purpose of it is to study the sustainability of volunteer tourism at Keuruu Ecovillage and to find out how the sustainability of volunteer tourism at Keuruu Ecovillage should be developed. Volunteer tourism takes place worldwide, but this study was outlined to concern volunteer tourism only in Finland. To narrow the subject even further it was decided to concentrate on volunteer tourism at Keuruu Ecovillage.

The topic was picked because it is very current. Sustainable development is a constant topic and people are always searching for new, more sustainable ways to travel. One of the reasons why the topic was chosen was to find out whether volunteer tourism is one of these more sustainable ways of travel.

The theory is based on written and electronic sources and the sources are very reliable and up to date. As a part of this study four theme interviews were made. One of them was an expert interview of Marjut Valtanen, the owner of Finnish Ecotravellers –company. Other interviewed persons were a resident of Keuruu Ecovillage, the leader of the volunteer camp and one of the volunteer tourists at the volunteer camp. Based on these interviews and an e-mail notification from the Ecovillage, the analysis and the development ideas for the camp were built.

Ecologically the volunteer camps at Keuruu Ecovillage are sustainable and the village develops ecological sustainability constantly. Volunteer tourists usually travel to location by flying, which weakens the ecological sustainability in the volunteer camps. Economical sustainability is hard to evaluate because there is no information about the payments of the volunteer tourists to the organization and allocation of the money. The camps are economically sustainable to the Ecovillage because the volunteer tourists pay the accommodation and food with work. The camps are socially and culturally sustainable but the volunteers should have even more opportunities to get to know the Keuruu area and culture, not only the Ecovillage. Overall the volunteer camps at Keuruu Ecovillage are sustainable.

Key words Sustainable development, sustainable tourism, volunteer tourism, ecovillage, volunteer camp

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 VAPAAEHTOISMATKAILU.....	3
2.1 Vaihtoehtoinen vapaaehtoismatkailu.....	3
2.2 Vapaaehtoismatkailu Suomessa ja maailmalla.....	6
3 KESTÄVÄ KEHITYS.....	12
3.1 Kestävän kehityksen periaatteet.....	12
3.2 Kestävä matkailu.....	14
3.3 Kestävyyden kriteerit.....	17
4 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	21
4.1 Teemahaastattelu.....	21
4.2 Aineiston analysointi.....	22
5 VAPAAEHTOISLEIRIEN KESTÄVYYS.....	24
5.1 Eläminen Ekokylässä.....	24
5.2 Työtehtävät ja taloudellisuus.....	27
5.3 Sosiaalisuus ja kulttuuri.....	31
6 KESTÄVYYDEN KEHITTÄMINEN EKOKYLÄSSÄ.....	36
7 POHDINTA.....	39
LÄHTEET.....	42

1 JOHDANTO

Matkailua tapahtuu kaikkialla maailmassa kaiken aikaa. Siltä ei nykyaikana voi juuri missään välttyä ja se on osaltaan esimerkiksi yksi kehittyvien maiden suurimmista tulonlähteistä. Matkailu on yksi maailman laajimmista toimialoista ja siihen liittyy useita vaihtoehtoisia muotoja, joista yksi on vapaaehtois- matkailu. (UNWTO 2011.) Aihetta valitessa lähdimme miettimään asiaa juuri matkailun näkökulmasta, mutta halusimme liittää siihen myös kestävän kehityksen, ja sitä kautta tulimme ajatelleeksi vapaaehtois- matkailua.

Vapaaehtois- matkailu on tutkimusaiheena suhteellisen uusi, josta ei ole paljon tutkimuksia. Kestävästä kehityksestä puolestaan on useita tutkimuksia ja tutkijoita, mutta vapaaehtois- matkailun kestävydestä emme löytäneet valmiiksi tutkittua tietoa. Aiheen valintaan vaikutti myös paljon oma kiinnostus kestä- vään kehitykseen ja vapaaehtois- matkailuun ja sen mahdollisuuksiin Suo- messa ja maailmalla. Heti alussa kävi selväksi, että aihe on aivan liian laaja sellaisenaan, joten aihetta rajattiin koskemaan Suomeen suuntautuvaa va- paaehtois- matkailua. Tarkemman tarkastelun jälkeen aihetta rajattiin vielä lisää keskittymään vain Keuruun Ekokylän vapaaehtois- leireihin. Keuruun Ekokylä valittiin kohteeksi, koska siellä on järjestetty kansainvälisiä vapaaeh- toistyöleirejä jo useana vuotena ja kylällä oli myös Internet -sivut, joiden avul- la tutustuminen kohteeseen helpottui.

Koemme vapaaehtois- matkailun kasvavan tulevaisuudessa, joten on tärkeää tutkia aihetta ja sen kestävyttä etenkin nyt, kun kestävä kehitys on esillä useissa medioissa ja se on jatkuva puheenaihe. Uusia kestävämpiä matkai- lun muotoja etsitään ja me uskomme, että vapaaehtois- matkailu voi olla yksi näistä kestävimmistä muodoista. Tämän tutkimuksen tekeminen on tärkeää siksi, että saadaan tietoa siitä, onko vapaaehtois- matkailu kestävä ja kuinka sitä voisi kehittää kestävämmäksi. Näistä ajatuksista rakennettiin tutkimus- ongelmat, jotka ovat:

Miten kestävyys toteutuu Keuruun Ekokylään suuntautuvassa vapaaehtois-
matkailussa

ja

Miten Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyyttä
voisi kehittää.

Tämä työ on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja materiaalina on työssä
käytetty niin kirjoja kuin elektronisiakin lähteitä. Teemahaastatteluja ja sähkö-
postitiedonantoa on käytetty tukemaan teoreettista osuutta ja että aiheesta
saataisiin lisää tietoa kokonaisvaltaisesti. Kaikki käytetyt lähteet ovat ajan-
tasaisia ja luotettavia, ja elektronisten lähteiden luotettavuus on myös varmis-
tettu. Vapaaehtoismatkailua on tarkasteltu pitkälti Stephen Wearingin materi-
aalin pohjalta, sillä hän on tunnettu vapaaehtoismatkailun tutkija ja useat
muut tutkimuksessa käytetyt lähteet viittaavat Wearingin materiaaliin.

Työn teoriaosuus koostuu kahdesta aihealueesta, joista ensimmäinen liittyy
vapaaehtoismatkailuun ja toinen kestävään kehitykseen. Tutkimusmenetel-
mät – luvussa selostetaan tarkemmin työssä käytettyjä tutkimusmenetelmiä.
Työn tulokset esitellään Vapaaehtoisleirien kestävyys -luvussa, joka on kirjoj-
tettu haastatteluista saatujen tietojen perusteella. Luku on jaettu neljään ala-
lukuun tulosten eri näkökulmien perusteella. Ensimmäinen alaluku keskittyy
yleisesti vapaaehtoismatkailuun ja seuraavissa kolmessa alaluvussa arvioi-
daan Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyyttä
ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden näkökul-
mista. Lopuksi kehitysehdotukset tuodaan esille kuudennessa luvussa. Poh-
dintaosiossa käydään vielä läpi työn onnistuneisuutta ja omia mielipiteitä työn
kulusta.

2 VAPAAEHTOISMATKAILU

2.1 Vaihtoehtoinen vapaaehtoismatkailu

Uusia matkailun muotoja on syntynyt ihmisten tarpeesta etsiä vaihtoehtoisia kohteita perinteisten matkakohteiden tilalle. Lomakohteen on oltava ainutlaatuinen, ja myös loman sisällöltä vaaditaan usein aikaisempaa enemmän; loman on tarjottava uusia kokemuksia. (Kliček 2008, 35.) Monet matkailijat haluavat lomallaan osallistua aktiivisesti toimintaan paikallisyhteisöissä (ks. Kliček 2008, 35) ilman, että siihen liittyy turhaa luonnon kuormittamista ja kulutusta. Kohteet ovat usein sellaisia, joihin ei aikaisemmin ole juurikaan matkustettu, vaan ne ovat olleet melko eristyksissä. Matkailijat ovat alkaneet hakea erilaisia matkakohteita ja aitoja elämyksiä massaturismikohteiden sijaan sekä uusia tapoja tutkia maailmaa. Vaihtoehtoisia matkailun muotoja ovat esimerkiksi seikkailumatkailu, maaseutumatkailu, ekomatkailu ja vapaaehtoismatkailu. (Kliček 2008, 35.) Vaihtoehtoiset matkailun muodot, varsinkin ekomatkailu ja vapaaehtoismatkailu ovat kasvattaneet viime aikoina suuresti suosiotaan ja vapaaehtoismatkailu on yksi nopeimmin kasvavia matkailun muotoja (Callanan—Thomas 2005, 183; Wearing 2001, 6–7).

Vapaaehtoismatkailu juontaa juurensa vapaaehtoistyöhön, jolla tarkoitetaan henkilön työskentelyä muuttaakseen jonkin seikan yhteiskunnassa paremmaksi tai toimintaa yhteisen hyvän puolesta (Callanan—Thomas 2005, 183; Heinonen—Kangas 2011, 11). Vapaaehtoistyön synty ajoittuu pääasiassa 1800-luvulle, jolloin muun muassa lähetystyöhön liittyvillä matkoilla pyrittiin hillitsemään yhteiskunnan kahtiajakautumista eri alueilla. Myöhemmin monet instituutiot, kuten Punainen Risti, alkoivat tuoda esille yhteiskunnan epäkoh-tia ja pyrkivät ajamaan toiminnallaan yhteistä hyvää, muun muassa vapaaeh-toistyöntekijöiden avulla. 1900-luvun lopulla niin vapaaehtoistyö, kuin kansainvälinen matkailukin kasvoivat ennätysvauhtia. Vastapainoksi massatu-rismille syntyi vaihtoehtoisia matkailun muotoja, kuten ekomatkailu, vastuulli-nen matkailu ja kestävä matkailu. Mediassa otettiin vahvasti esille luonnonva-rojen ehtyminen sekä rikkaiden ja köyhien välinen kiilu. (Callanan—Thomas 2005, 185.)

Hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoistyö tulivat tunnetuksi ja kasvattivat suosio-taan niiden saatua kasvot esimerkiksi kansainvälisen Band Aid/Live Aid-

ryhmän perustamisen myötä. Kiinnostus hyväntekeväisyyttä kohtaan kannusti muun muassa hyväntekeväisyysjärjestöjä etsimään uusia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja monet ovatkin ryhtyneet sittemmin yhteistyöhön matkanjärjestäjien kanssa yhdistääkseen varainkeruun ja lomamatkat vapaaehtoistyöprojektien muodossa. Matkanjärjestäjien yhtenä motiivina toimia kyseisissä projekteissa voidaan pitää niiden mahdollisuutta mainostaa itseään eettisesti ja yhteiskunnallisesti vastuullisina. (Callanan—Thomas 2005, 185.) Kansainvälistä vapaaehtoistyötä ei ole alun perin pidetty varsinaisesti matkailun muotona, mutta siihen kuitenkin tavallisesti liittyy matkustamista jossain muodossa sekä tiettyjä vaihtoehtoisen matkailun piirteitä, jotka erottavat sen massaturismista (ks. Wearing 2004, 210).

Vapaaehtoistyöntekijöistä on hyötyä matkailussa monella tavalla. He voivat esimerkiksi tarkkailla trooppisten saarten luontoa, toimia oppaina tai olla mukana Olympialaisten järjestämisessä. Toiset vapaaehtoistyöntekijät toimivat lähiympäristössään, toiset taas matkustavat pitkiäkin matkoja osallistuakseen projekteihin ympäri maailmaa. Ilman vapaaehtoistyöntekijöitä monet matkailualan tahot eivät voisi toimia yhtä tehokkaasti. (Holmes—Smith 2009, 3.) Vapaaehtoistyötä on vaikea määrittellä tarkasti sen moniselitteisyyden takia. Sillä on aikojen kuluessa ollut erilaisia kulttuurisia, poliittisia, sosiaalisia ja uskonnollisia yhteyksiä, mikä vaikeuttaa termin määrittelyä entisestään. Vapaaehtoistyöhön voidaan kuitenkin liittää tiettyjä piirteitä; se on valinnaista toimintaa, joka tapahtuu vapaasta tahdosta, mutta vaatii kuitenkin tiettyä sitoutumista. Palkkio työstä voi olla pieni tai kattaa vain työntekijän kulut tai osan niistä. Työ voi olla täysin palkatonta tai palkkio voidaan saada esimerkiksi stipendin muodossa. Vapaaehtoistyötä voi tehdä virallisten tahojen kautta tai epävirallisesti yksityishenkilönä, kuitenkin niin, että tavoitteena on muiden ihmisten tai ympäristön hyöty. (ks. Holmes—Smith 2009, 4.)

Vapaaehtoismatkailussa yhdistyvät matkustus ja vapaaehtoistyö ja se on kasvanut viime vuosina myös matkailututkijoita kiinnostavaksi ilmiöksi. Stephen Wearing on ensimmäisiä aiheesta julkaisseita tutkijoita teoksellaan *Volunteer Tourism: Experiences That Make a Difference* vuodelta 2001. Vaikka vapaaehtoismatkailun määrittely on hankalaa ja siitä on käyty keskustelua, käytetään Wearingin määrittelyä termistä usein. (ks. Holmes—Smith 2009, 12.) Wearingin mukaan vapaaehtoismatkailija on henkilö, joka tarjoaa

apuaan tai palveluksiaan palkatta, useimmiten jonkin yhteisön käyttöön, joko virallisesti jonkin järjestön kautta tai itsenäisesti yksityishenkilönä. Vapaaehtoistyö voidaan määritellä myös muita osapuolia hyödyttäväksi, vapaasti valituksi toiminnaksi, josta ei itse hyödytä taloudellisesti. (ks. Wearing 2004, 210.)

Vapaaehtoismatkailun suosion lisääntyminen on seurausta siitä, että ihmiset ovat kyllästyneet perinteisten matkailutuotteiden samankaltaisuuteen ja ovat sen vuoksi alkaneet etsiä vaihtoehtoisia ja aidompia matkailukokemuksia (Callanan—Thomas 2005, 183; ks. Laythorpe 2010, 141). Yhteiskunnan uskotaan myös nykyään olevan aikaisempaa syyllisyydentuntoisempi, mikä on lisännyt kiinnostusta vapaaehtoistyöprojekteja kohtaan (Callanan—Thomas 2005, 183). Matkailun vaikutuksista ympäristöön käytiin laaja-alaista keskustelua jo 1980 ja -90-luvuilla, mutta virallista tietoa matkailijoiden huolesta ympäristöasioita kohtaan ei juuri ole (Horner—Swarbrooke 2007, 178). Vapaaehtoismatkailun kasvuun vaikuttavat myös vapaaehtoistyöprojektien lisääntyminen, kohteiden laaja kirjo, markkinoiden laajeneminen ja kilpailun lisääntyminen sekä useiden toimijoiden, kuten hyväntekeväisyysjärjestöjen, matkanjärjestäjien ja yksityisten matkatoimistojen toimiminen vapaaehtoistyöprojektien parissa (Callanan—Thomas 2005, 183).

Koska ihminen pyrkii toiminnallaan tyydyttämään omia tarpeitaan, motiivi on hyvin tärkeä tekijä matkustuskohteen valinnassa sekä matkustuskäyttäytymisessä ylipäänsä (Wearing 2004, 216). Abraham Maslowin kehittämän tarvehierarkian mukaan ihminen pyrkii tyydyttämään erityistarpeensa, jotka muodostavat hierarkisen järjestelmän. Alemman tason tarpeet ovat perustarpeita, jotka tulee tyydyttää ennen seuraavaa tasoa. (ks. Härkönen—Rannisto—Risteli 2003.) Satunnaisen vapaa-ajan matkailijan tarpeet liittyvät lähinnä rentoutumiseen, virikkeiden etsimiseen ja suhteiden luomiseen ja ovat näin alemman tason tarpeita, kun taas vapaaehtoismatkailijan tarpeet voidaan luokitella ylemmän tason tarpeiksi, joita ovat muun muassa itsensä kehittäminen ja täyttymyksen saaminen. Mikäli vapaaehtoismatkailussa keskitytään yhteisön kehittämiseen, matkakohteen kulttuurin opiskeluun sekä luonnon ja ympäristön tulkitsemiseen, ovat vapaaehtoismatkailijan tarpeet yhä korkeamman tason tarpeita. (ks. Wearing 2004, 216.)

Vapaaehtoismatkailussa matkustuksen motiivi on epätsekäs, kun taas mas-saturisti tavoittelee ensisijaisesti rentoutumista tai jännitystä. Nämä eivät ole vapaaehtoistyön pääasiallisia motiiveja, vaikkakin ne voidaan saavuttaa vaihtoetoisen matkailun eri osa-alueilla, kuten myös vapaaehtoismatkailussa. (ks. Wearing 2004, 214.) Matkustusmotiivien tutkiminen on tärkeää riippumatta matkailun muodosta. On myös otettava huomioon, että vapaaehtoismatkailijoiden matkustusmotiivit voivat vaihdella henkilöstä riippuen. Vapaaehtoismatkailija yhdistää omat tarpeensa mielikuvaan, joka hänellä on kohteesta ja muodostaa näin odotuksia, joiden hän uskoo täyttyvän matkalla. Mikäli paikallisyhteisö ymmärtää vapaaehtoismatkailijan motiiveja, on sen helpompi täyttää matkailijan odotukset. Myös vapaaehtoismatkailijan on ymmärrettävä paikallisyhteisön odotukset hänen toimintaansa kohtaan, jotta molempien osapuolten tarpeet täyttyvät. (Wearing 2004, 218.)

Vapaaehtoistyön motiivit eivät ole yksiselitteisiä eivätkä helposti mitattavissa, mutta niitä voidaan ryhmitellä eri kategorioihin kuuluviksi. Syyt voivat liittyä henkilön arvoihin tai itsensä kehittämiseen, kuten oppimiseen. Sosiaalisiin syihin luetaan esimerkiksi halu kuulua tiettyyn ryhmään ja työhön liittyviä syitä ovat taitojen hankkiminen ja kontaktien luominen. Motiivina voi olla myös oman itsevarmuuden kohentaminen tai ymmärryksen lisääminen eli henkinen kasvu. The Australian Bureau of Statisticsin vuonna 2007 tekemän tutkimuksen mukaan tärkeimmät syyt vapaaehtoistyöhön olivat muiden tai jonkin yhteisön auttaminen, henkilökohtainen mielihyvä, henkilökohtainen tai perheen osallistuminen, jonkin merkityksellisen asian tekeminen sekä sosiaaliset kontaktit. (ks. Holmes—Smith 2009, 83–84.)

2.2 Vapaaehtoismatkailu Suomessa ja maailmalla

Vapaaehtoismatkailuun liittyy monenlaista toimintaa erilaisissa ympäristöissä, mutta yhdistävänä tekijänä näissä on aktiivinen toimiminen tiiviissä yhteistyössä paikallisten ihmisten kanssa, ympäristö ja paikallinen kulttuuri huomioon ottaen (Kliček 2008, 36). Tällaiseen toimintaan luovat mahdollisuuden muun muassa kansainväliset vapaaehtoistyöleirit ja -projektit (ks. Kliček 2008, 35). Vapaaehtoistyöprojekteja järjestetään erilaisissa kohteissa, joten osallistujamäärät ovat vaihtelevia ja projekteihin osallistuu erityyppisiä ja –ikäisiä ihmisiä. Järjestävä taho voi määritellä kullekin projektille tiettyjä tavoitteita, joita leireillä pyritään saavuttamaan. (Wearing 2001, 1.) Projektien sisäl-

tö riippuu niitä tarjoavan organisaation toimeksiannosta ja tehtävästä (ks. Heinonen—Kangas 2011, 17).

Vapaaehtoismatkailuun liitetään hyvin erityyppistä matkailua, kuten sellaista, jossa vain pieni osa matka-ajasta sisältää vapaaehtoistyötä. Näillä matkoilla esimerkiksi kahden viikon ajasta muutamana päivänä osallistutaan töihin paikallisyhteisössä. (ks. Holmes—Smith 2009, 12–15, 33.) Vapaaehtoismatkailu voidaan jakaa vapaaehtoistyölähtöiseen tai lomälhtöiseen matkailuun, joista ensimmäisessä suurin osa ajasta käytetään vapaaehtoistyön tekemiseen, kun taas jälkimmäisessä vain pieni osa matka-ajasta tehdään töitä paikallisyhteisössä (Laythorpe 2010, 141). Vapaaehtoismatkailu voi pitää sisällään esimerkiksi välivuoden tai sapattivuoden matkailua, jossa yhdistyy matkailu, palkkatyö, vapaaehtoistyö ja/tai opiskelu. Matkat toteutetaan yleensä opiske-lu aikana tai sen jälkeen, jolloin osallistujat ovat yleensä 18 - 24-vuotiaita, mutta näille matkoille osallistutaan yhä enemmän myös vanhempana. Jotkut haluavat muutosta elämäänsä ja pitävät sapattivuoden varsinaisesta työelämästä 25 - 40-vuotiaina, toiset taas lähtevät matkalle yli viidenkymmenen vuoden iässä. Kestoltaan nämä matkat ovat kolmesta kuukaudesta kahteen vuoteen ja voivat sisältää vapaaehtoistyötä yhdessä tai useammassa koh-teessa sekä myös muuta matkustelua ja palkkatyötä. (ks. Holmes—Smith 2009, 12–15, 33.)

Lyhytkestoiset vapaaehtoismatkat jäävät usein pinnallisiksi, koska niille osal-listujilta ei vaadita erityisiä taitoja tai pätevyyttä, eikä niillä tarjota erillistä kou-lutusta projektia varten. Osallistujien päämotiivi voi olla itsensä kehittäminen tai muu oma hyöty, kuten merkintä matkasta todistukseen tai ansioluetteloon työuraa varten. Näillä matkoilla ei ole suurta vaikutusta ympäristöön tai pai-kallisyhteisöön vaan vapaaehtoistyö itsessään jää toissijaiseksi syyksi mat-kustaa kohteeseen. Projektit on usein suunniteltu tarkasti etukäteen ja niille osallistutaan ryhmänä. (Holmes—Smith 2009, 36.)

Pitkät, yli puolen vuoden projektit puolestaan vaativat osallistujilta yleensä tiettyä pätevyyttä ja erityisesti sitoutumista ja niihin valitut henkilöt koulute-taan projektia varten. Projekteihin osallistuu yleensä yksittäisiä henkilöitä ja projektin pituuden vuoksi niitä ei voida suunnitella valmiiksi vaan osallistujat

saavat usein itse muokata projektia oman osaamisensa mukaan. Näille matkoille lähdetään epäitsekkäistä syistä ja halutaan vaikuttaa suoraan kohteen ympäristöön tai paikallisyhteisöön. Edellisten välimuoto ovat keskipitkät projektit, joiden kesto on kahdesta neljään kuukautta. Näihin osallistujilla motiivit voivat liittyä itsensä kehittämiseen sekä haluun tehdä vapaaehtoistyötä. Osallistujat haluavat parantaa kohteen ympäristöä tai vaikuttaa paikallisyhteisöön, mutta viettää myös vapaa-aikaa. (Holmes—Smith 2009, 36.)

Tyypillisimmät vapaaehtoistyömatkat ovat kestoltaan viikosta kolmeen kuukauteen ja ne keskittyvät kokonaan tai suurimmalta osin vapaaehtoistyöhön. Näille matkoille lähdön vahvimpana motiivina on yleensä juuri vapaaehtoistyön tekeminen. (ks. Holmes—Smith 2009, 14, 33.) Vapaaehtoismatkailu suuntautuu yleensä ulkomaille, mutta se voi tapahtua myös kotimaassa. Naisten määrä on miehiä korkeampi ja aktiivisimpia ovat nuoret, 18 - 24-vuotiaat, mutta myös vanhempien osallistujien määrä on kasvussa. (ks. Holmes—Smith 2009, 33.)

Vapaaehtoismatkailuun voi liittyä avustustyötä tai köyhyyden lievittämistä tietyillä alueilla ja yhteisöissä, eri kohteiden entisöimistä, ympäristönsuojelua sekä myös tutkimustyötä jonkin yhteisön tai ympäristön näkökulmasta. Näihin tehtäviin matkailija osallistuu vapaa-aikanaan tai lomallaan ja tehtävien tulee olla järjestelmällisesti toteutettuja sekä hyödyllisiä niin paikallisyhteisölle kuin matkailijalle itselleenkin. Vapaaehtoismatkailija saa ainutlaatuisia kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää itseään, kun samalla hänen toimintansa vaikuttaa positiivisesti suoraan ympäristöön, jossa hän toimii. (Callanan—Thomas 2005, 184; Wearing 2001, 1.)

Vapaaehtoismatkailu kansainvälisessä ympäristössä mahdollistaa tutustumisen toisiin kulttuureihin ja sillä voi olla suuri merkitys niin matkailijalle itselleen, kuin myös paikalliselle yhteisölle yhteisen kokemuksen kautta. Vapaaehtoismatkailun voidaan muun muassa nähdä vähentävän ennakkoluuloja sekä lisäävän monikulttuurisuutta ja näin kaventavan kulttuurieroja. Uusien kansainvälisten suhteiden syntymistä pidetään tärkeänä. Vapaaehtoismatkailijat oppivat kohteessa uusia taitoja sekä ajattelutapoja toimimalla yhdessä paikallisyhteisön kanssa. (Kliček 2008, 36.) Koska vapaaehtoismatkailija on

vahvasti vuorovaikutuksessa paikallisten ihmisten ja kulttuurin kanssa, ympäristö tulee hänelle tutummaksi ja tätä kautta matkailija omaksuu enemmän asioita uudesta ympäristöstään. Se, että vapaaehtoismatkailija hakeutuu uuteen ympäristöön ja tekee asioita, jotka eivät ole hänelle tuttuja normaalielämästä, edesauttaa hänen henkistä kasvuaan. (Wearing 2001, 9.)

Myös paikallisyhteisö hyötyy vapaaehtoismatkailusta, koska vapaaehtoismatkailija antaa työpanoksensa kohteelle usein majoitusta ja ruokaa vastaan. Yhteistyön ansiosta syntyy uusia ideoita kun sekä matkailijan, että paikallisyhteisön luovuus valjastetaan käyttöön. (Kliček 2008, 36.) Vapaaehtoismatkailija maksaa useimmiten itse osallistumisestaan toimintaan kohteessa. Summa on yleensä suurempi, kuin mitä tavallinen turisti maksaisi lomastaan samantyyppisessä kohteessa. (Wearing 2001, 2.) Vapaaehtoisprojektien kustannukset koostuvat muun muassa projektiin liittyvistä tavarankuljetuksista, järjestämisestä, koulutuksesta, ruoasta, majoituksesta, paikalliskuljetuksista sekä muista projektiin liittyvistä kuluista kohteessa. Järjestävällä organisaatiolla kuluu varoja muun muassa projektin organisointiin, markkinointiin ja johtamiseen. Matkan hinta kohteeseen ja takaisin lasketaan yleensä vielä erikseen. Matkailijan maksama hinta osallistumisesta on aiheuttanut keskustelua, kun on ollut epäselvää miten summan jakaminen eri organisaatioiden kesken toteutuu ja paljonko summasta jää itse kohteeseen. (Holmes—Smith 2009, 37.)

Vapaaehtoistyöleirejä ja – projekteja toteuttavat ulkomailla useat järjestöt, joista tunnetuimpia ovat WWF, Earthwatch ja Youth Challenge International (Wearing 2001, 1). Järjestävä organisaatio voi olla voittoa tavoittelematon tai kaupallinen matkatoimisto ja sen koko voi vaihdella pienistä yksityisistä yrityksistä suuriin kansalaisjärjestöihin ja ministeriöihin. Vapaaehtoismatkailusta saadut tuotot vaihtelevat yhdestä kahteen miljardiin euroon vuosittain. (ks. Heinonen—Kangas 2001, 14, 17.) Tarkkoja osallistujamääriä on mahdotonta laskea, koska matkoja järjestäviä organisaatioita on satoja ja varsinkaan pienten toimijoiden tietoja ei ole saatavilla (ks. Holmes—Smith 2009, 33). Vapaaehtoismatkailijoiden määrän arvellaan tällä hetkellä olevan noin 1,6 miljoonaa vuosittain (ks. Heinonen—Kangas 2011, 14).

Suomessa kansainvälisiä työleirejä järjestää vuosittain muun muassa Kansainvälinen vapaaehtoistyö ry eli KVT. KVT myös välittää vapaaehtoisia Suomesta kansainvälisille leireille ympäri maailmaa. (KVT Finland 2011a.) KVT:lla on kontakteja yli viiteenkymmeneen maahan ja leirivaihtoehtoja on yli tuhat. Perusleirien pituus on kahdestatoista päivästä kuukauteen ja niitä järjestetään Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Australiassa. Perusleirien ikäraja on 18 vuotta. (KVT Finland 2011c.) Kaukomaiden leirejä järjestetään Aasiassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa ja niiden ikäraja on 20 vuotta (KVT Finland 2011b). KVT:n kautta voi lähteä myös pitkäaikaisvapaaehtoiseksi projekteihin, joiden kesto vaihtelee parista kuukaudesta vuoteen (KVT Finland 2011d). KVT järjestää Suomessa vuosittain noin kaksikymmentä kansainvälistä työleiriä, jotka pidetään pääsääntöisesti kesällä. Yksi leireistä on järjestetty jo useana vuonna Keuruun Ekokylässä, johon suuntautuvien vapaaehtoismatkojen kestävyyttä tässä opinnäytetyössä arvioidaan. (KVT Finland 2011e.)

Keuruun Ekokylä ry ja Keuruun Ekokylän Osuuskunta perustettiin vuonna 1997. Ekokylä on 50 hehtaarin kokoinen luomumaatila, joka sijaitsee Keski-Suomessa, Keuruulla, noin 65 kilometriä Jyväskylästä. (Keuruun Ekokylä 2011a.) Kylä on Suomen luomumatkailuyhdistys ECEAT Suomi ry:n, Suomen Kestävän Elämätavan Yhteisöjen sekä Global Ecovillage Network European -jäsen (Keuruun Ekokylä 2011a; Keuruun Ekokylä 2011b). Ekokylässä pyritään elämään mahdollisimman omavaraisesti ja noudattamaan kestävä elämäntapaa (Keuruun Ekokylä 2011b). Kylässä asuu tällä hetkellä vakituisesti noin 30 henkilöä, joista kukin järjestää toimeentulonsa itse (Keuruun Ekokylä 2011a). Kylä järjestää monenlaista ekologiseen elämäntapaan liittyvää toimintaa, kuten kursseja, talkoita ja kulttuuritapahtumia sekä tarjoaa palveluita yksittäisasiakkaille että ryhmille (Keuruun Ekokylä 2011c). Kylää rakennetaan talkoiden ja vapaaehtoistyön avulla ja kansainvälinen vapaaehtoisleiri järjestetään Ekokylässä vuosittain (Keuruun Ekokylä 2011a; Keuruun Ekokylä 2011d).

Vapaaehtoismatkailulla tavoitellaan kestävä, vaihtoehtoista matkailua, johon liittyy avustamista yhteisön kehittämisessä, tieteellisessä tutkimustyössä tai ympäristön suojelussa. Sen tulisi olla aatteeltaan järkevää matkustamista, jolla on positiivisia vaikutuksia luontoon, talouteen ja sosio-kulttuuriseen ym-

päristöön. (Wearing 2004, 217-218.) Vapaaehtoismatkailuun linkitetään usein myös kestävä kehitys. Vapaaehtoismatkailija tekee usein tehtäviä jotka liittyvät kestävä kehityksen kolmeen osa-alueeseen: ekologiseen, taloudelliseen sekä sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävään kehitykseen. (Wearing 2001, 7; Rautiainen ym. 1987, 26-27.)

3 KESTÄVÄ KEHITYS

3.1 Kestävän kehityksen periaatteet

Kestävä kehitys on vaikeasti määriteltävissä käsitteiden laajuuden ja tulkinnanvaraisuuden vuoksi, mutta sen alkuperäinen määritelmä kumpuaa Ympäristön ja kehityksen maailmankomission vuonna 1987 julkaisemasta raportista *Yhteinen tulevaisuutemme* (Mettiäinen—Sarkki 2007a, 10; Kalmari—Kelola 2009, 10). Komissio oli saanut YK:lta tehtäväkseen miettiä miten luonnon tuhoutumisen vaikutuksia voitaisiin vähentää, ja pohtia sen vaikutuksia enemmälti ympäristöön ja ihmisiin (Kalmari—Kelola 2009, 10). Raportissa kestävä kehitys kuvataan seuraavanlaisesti: kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyisellään ihmisten perustarpeet, muttei vie niitä pois myöskään tulevilta sukupolvilta (Rautiainen ym. 1987, 26–27).

Raportissa otettiin olennaisesti huomioon kuinka kestävyys liittyy talouden ja yhteiskunnan yleinen kehitys, yhteiskunnan voimavarojen tasavertainen käyttö, kustannukset ja hyöty. Raportin mukaan kestävyudessa on myös huomioitava ekologiset tarpeet ja sukupolvien väliset epätasa-arvot; osa ihmisistä elää yli omien ekologisten tarpeidensa ja se heijastuu myös sukupolvien väliseen tasa-arvoon. (Rautiainen ym. 1987, 26–27.) Raportti on erityisen tärkeä juuri siksi, koska se otti ensimmäisenä maailmassa huomioon kestävä kehityksen sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat ekologisuuden lisäksi (Kalmari—Kelola 2010, 10). Kestävän kehityksen voidaan siis sanoa koostuvan kolmesta eri osa-alueesta: ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007f, 8).

Ekologinen kestävyys turvaa biologisen monimuotoisuuden sekä ekosysteemien toimivuuden säilymisen pitkällä aikavälillä niin, että ihmisen taloudellinen ja aineellinen toiminta on tasapainossa luonnon kestokyvyn kanssa (Valtion ympäristöhallinto 2011a). Kaikkien ympäristöllisten näkökulmien huomiointi kuuluu ekologiseen kestävyys (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007f, 8). Ekologisten tavoitteiden olisi hyvä toteutua aina pitkällä aikavälillä, sillä esimerkiksi lyhytaikaiset projektit eivät välttämättä tue pitkäkestoisesti kestävä kehitystä (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007a, 10).

Ekologiseen kestävyysliittävään ympäristön säilyvyys vaikuttaa koko maailman taloudelliseen kasvuun ja kehitykseen, joten kestävä talouden huomiointi on erityisen tärkeää (Rautiainen ym. 1987, 19). Taloudellinen kestävyys perustuu kustannustehokkuuteen, siten mahdollistaen yhteiskunnan keskeiset toiminnot, ja turvaa olosuhteet kansalaisten hyvinvoinnille auttaen myös tulevaisuuden haasteissa (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007f, 8; Valtion ympäristöhallinto 2011a). Nykyisin keskitytään erityisesti ekotehokkuuteen, mikä yhdistää taloudelliset ja ekologiset kestävyysperiaatteet. Ekotehokkuudessa pyritään tehokkaasti käyttämään ekologisesti ja taloudellisesti hyödyksi luonnonvaroja, ympäristöä kuitenkin säästämällä ja suojellen. (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007f, 10.) Kestävä talous on myös sosiaalisen kestävyysperiaatteen perusta (Valtion ympäristöhallinto 2011a).

Sosiaalinen ja kulttuurinen kehitys on kaikista kestävä kehityksen osa-alueista laajin ja vaikein tiivistää, mutta yleensä se määritellään takeena hyvinvoinnin siirtymisestä seuraaville sukupolville (Mettiäinen—Sarkki 2007, 11; Valtion ympäristöhallinto 2011a). Sen tavoitteena on säilyttää alueiden olemassaolo ja oma kulttuuri, tavat ja perinteet, ja se pyrkii tasoittamaan eriarvoisuutta ja turvaamaan ihmisille perusoikeudet ja tulot (Valtion ympäristöhallinto 2011a). Tästä myös huomaa, että kaikki kestävä kehityksen osa-alueet limittyvät pitkälti toisiinsa.

Suurelle yleisölle kestävä kehityksen määritelmät tulivat tutuiksi Rio de Janeirossa vuonna 1992 järjestetystä Earth Summit – konferenssissa, jossa esiteltiin muun muassa Rion julistus (Borg 1997, 37). Rion julistus koostuu 27 kohdasta, jotka kaikki edistävät kestävä kehityksen periaatteita. Rion julistukseen liittyvästä Agenda 21:stä tuli erittäin tärkeä osa 1990 – luvun ympäristöpolitiikkaa. (Valtion ympäristöhallinto 2010.) Agenda 21 antaa suuntaa kestävä kehityksen toteuttamiseen paikallisella tasolla, ja esimerkiksi useat Suomen kunnat ovat julistaneet, tai ovat julistamassa, oman kestävyys suunnitelmansa Agenda 21:n pohjalta (Borg 1997, 37; Hentinen 2007). Rion jälkeen kansainvälisiä ilmastokonferensseja on pidetty muun muassa Kiotossa, Balilla sekä Kööpenhaminassa (Suomen luonnonsuojeluliitto 2011).

Suomi ja EU ovat sitoutuneet Kioton pöytäkirjaan, joka tuli voimaan vuonna 2005. Siinä veloitetaan kehittyneitä maita vähentämään kasvihuonekaasuja 5,2 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 2012 mennessä. (Valtion ympäristöhallinto 2011b.) Koska käytännön toteuttaminen on osoittautunut sopimusta vaikeammaksi, oletetaan sopimuksen toteutuvan vasta vuoteen 2016 mennessä. Kööpenhaminan kokous keskittyi Kioton sopimuksen jälkeiseen aikaan, mutta siellä saatiin aikaiseksi vain löyhä poliittinen julistus, jota ei ole virallisesti otettu käyttöön (Heikkilä 2009, 45; Suomen Luonnonsuojeluliitto 2010).

3.2 Kestävä matkailu

Matkailu on yksi maailman nopeakasvuisimmista ja suurimmista toimialoista, ja on useiden kehittyvien maiden suurin tulonlähde (UNWTO 2011). Sen kasvun on mahdollistanut erityisesti liikkuvuuden lisääntyminen kansainvälisen taloudellisen kasvun ansiosta. Talouden kasvun ansiosta ihmisillä on enemmän rahaa matkustaa lomallaan, ja tämä on johtanut kilpailun lisääntymiseen lentoliikenteessä sekä muilla kuljetus- ja majoitusaloilla. (Holden 2007, 68.)

Matkailu perustuu erityisesti luontoon, kulttuuriin ja ihmisiin, siis ekologisiin, sosiaalisiin ja kulttuurillisiin seikkoihin (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007d, 7). Kestävän kehityksen ideologian mukaisesti matkailun tulisi toimia niin, että luonto, ympäristö ja paikalliskulttuuri vahingoittuisivat mahdollisimman vähän, tarjoten samalla paikallisille toimeentulon (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007e, 19). Matkailu tarjoaa hyvät edellytykset kestäväälle kehitykselle, mutta mikäli kestäväää kehitystä ei oteta huomioon, on mahdollista että matkailu kuluttaa luonnonvarat ja kulttuurin loppuun tai yksinkertaisesti tuhoaa ne (Holden 2007, 68; Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007d, 7).

Matkailu aiheuttaa aina hieman päästöjä ja muitakin ongelmia, kuten ihmisoi-keuksien riistoa, seksismiä, luonnonvarojen menetyksiä sekä kielteisiä kulttuurivaikutuksia (Silvennoinen—Tahvanainen—Tyrväinen 1997, 21; McLaren 1999, 10–11). Matkailun kestävyys on riippuvainen monesta asiasta ja siksi se yleensä määritelläänkin tapauskohtaisesti (Mettiäinen 2007, 10).

Matkailun ekologisista vaikutuksista puhuttaessa tarkoitetaan yleensä sitä, ettei matkailu saisi vaarantaa alueen luonnonjärjestelmien toimintaa eikä lajien esiintymistä (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007b, 19). Ekologisten vaikutusten suuruus riippuu paljon alueesta ja vuodenaikasta — etelässä vaikutukset ovat ympärivuotisempia kuin pohjoisessa talven lumipeitteen vuoksi. Myös aktiviteettien intensiteetti vaikuttaa ekologisuteen, mutta on myös huomattu, että matkailulla voi myös olla ympäristöön positiivisesti vaikuttavia suhteita. Esimerkiksi luontopolut ja suojelualueet lisäävät ihmisten tietoisuutta ja siten halua suojella ja säilyttää ympäristöä. (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki—Sulkava—Norokorpi 2007, 15.) Matkailija oppii myös luontomatkailuilla paljon eläimistöä ja kasvistosta, mikä osaltaan voi myös edistää suojelua (Kalmari—Kelola 2010, 136). Luonnonsuojelu on lisääntynyt matkailun ansiosta, sillä on matkanjärjestäjien etu, että kohteen luonto on tasapainossa. Matkailijat ovat nykyisin myös itse yhä tietoisempia ympäristön tilasta. (Borg 1997, 40.) Matkailijat saavat, ja haluavat, yhä enemmän elämyksiä puhtaasta koskemattomasta luonnosta ja aidoista kulttuurielämyksistä (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007e, 19).

Ympäristövaikutuksia matkailusta syntyy erityisesti paikan päälle matkustamisesta ja rakentamisesta, mutta myös lisääntyneestä liikenteestä sekä aktiviteeteista. Lentoliikenteen ja autoilun lisääntyminen johtaa ilmastonmuutokseen sekä ohentaa otsonikerrosta. (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007g, 10–11.) Lentoliikenteen ajatellaan olevan yksi suurimmista ilmastonmuutoksen vaikuttajista (Holden 2007, 69). Myös jatkuva rakentaminen pienentää paikallisväestön sekä eläimistön elinympäristöä, aiheuttaa eroosiota, ympäristön muutosta sekä tuottaa jätettä (Jokimäki—Kaisanlahti-Jokimäki 2007g, 10–11). Matkailu kuluttaa myös energiaa ja luonnonvaroja, erityisesti vettä (Jokimäki ym. 2007, 16).

Matkailun aiheuttamat ongelmat ovat hyvin selkeästi nähtävillä eri kohteissa, ja kohteiden liikakäyttö on erityisesti huomattavissa Välimerenmaissa ja Alpeilla, missä luonnonvarat ovat suurimmalta osaltaan pelkästään matkailun sekä matkailijoiden käytössä, eivätkä paikallisten. Kestävän matkailun näkökulmaan kuuluu siis erityisesti luonnonvarojen riittävyys. (Borg 1997, 39.) Vaikka monien kohteiden kantokyky on jo ylitetty, matkailu näillä alueilla vain lisääntyy (Mustonen 2002, 34). Kantokyvyllä tarkoitetaan sitä määrää, jonka

alue voi ottaa vastaan vahingoittamatta luontoa tai ihmisiä (Borg 1997, 48). Kestävän kehityksen tulisikin siis tasapainottaa matkailun vaikutuksia kohteissa (Butler—Butler 2007, 8).

Matkailu vaikuttaa luonnon lisäksi erityisen paljon myös sosiaalisiin ja kulttuurisiin suhteisiin. Matkaaja pyrkii koko ajan löytämään uusia kohteita joissa vieraillla, ja tämä valitettavan usein johtaa kohteen muuttumiseen massaturismikohteeksi. Matkailu muuttaa kohteen, ja sen asukkaiden arvoja ja identiteettiä matkajien vastaaviksi. (Mettiäinen—Sarkki 2007b, 16.) Paikalliskulttuuri siis menettää oman identiteettinsä (Borg 1997, 39). Yksi tärkeimmistä kehittämisasioista liittyen matkailukohteen sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen on, että myös paikalliset voivat osallistua kohteen kehittämiseen. Tämä tulisi tehdä jo siksi, että konfliktit paikallisten asukkaiden ja kohteen omistajien ja kehittäjien kanssa vältettäisiin. (Tuulentie 2007, 75–76.) On tärkeää myös ottaa matkailun haitat ja hyödyt huomioon; jos paikallisten tulee kärsiä matkailun haitoista ja toisaalta sen aiheuttamat hyödyt menevät muualle, aiheuttaa tämä väistämättä konflikteja. Paikallisten tyytyväisyys myös vaikuttaa alueen yrittäjiin ja erityisesti palveluiden laatuun; jos paikalliset tukevat matkailuelinkeinoa, on uudistusten tekeminen helpompaa. (Jokinen—Mettiäinen—Sippola—Tuulentie 2009, 83.)

Matkailu on taloudellisesti yksi parhaimmista tulonlähteistä paikallisille (Jokinen—Sippola 2007, 89). Ilman matkailua joillakin alueilla olisi hyvin hankalaa pitää yllä tiettyä elintasoaa, mikä lopulta johtaisi siihen, että työkykyiset muuttaisivat pois, eikä uusia tulisi tilalle. Matkailun vuoksi paikkakuntia myös kehitetään, mikä osaltaan parantaa myös paikallisten oloja. (Jokinen ym. 2009, 60.) Tosin tässäkin on huomioitava, että myös matkailun talouselinkeino katsoo asioita aina tuottavuuden näkökulmasta, jolloin on yhä tärkeämpää osoittaa, että kestävä matkailu on taloudellisesti kannattavaa ja tuottavaa (Borg 1997, 40).

Kestävään matkailuun pyrkiminen vaatii siis myös yrittäjiltä paljon. Ei riitä, että jätteenhuoltoa tehostetaan tai otetaan käyttöön energiansäästökeinoja. Kohteen markkinoiminen kestäväenä ei ole riittävää, vaan tarvitaan pidempijänteisiä keinoja edistää matkailun kestävyttä. Kuluttaja osaa tunnistaa kestävyden käsitteen, ja todennäköisesti nyky maailmassa valitsee kestävä

matkailun vaihtoehdon mieluummin kuin kestäättömän. (Borg 1997, 51-52.) Yrittäjän on myös tärkeä nykyisin pyrkiä eettisyyteen päätöksissään, jotta kestävyys toteutuisi. Hankkeita, jotka osaltaan vaikuttavat ympäristöön ja paikalliselämään, on syytä pohtia myös paikallisten näkökulmasta jotta etiikka säilyisi. (Jokinen ym. 2009, 83.)

3.3 Kestävyyden kriteerit

Yleensä kestävästä kehitystä mitattaessa käytetään erilaisia mittareita. Ne mittaavat yleensä numeraalisesti esimerkiksi ympäristöön liittyvää tilaa. Indikaattoreita on hyvin monenlaisia, ja yleensä ne ovat päteviä vain tietyillä alueilla. (Jokimäki—Kaisanlahti—Jokimäki 2007c, 22–23.) Indikaattoreita ovat muun muassa matkailualueiden kestävyysindikaattorit sekä Suomen kestävyysindikaattorit (Jokimäki—Kaisanlahti—Jokimäki 2007h, 23–24; Valtion ympäristöhallinto 2011). Tässä työssä kuitenkin arvioimme kohteen kestävyttä kestävästä matkailun peruseriaatteiden, kestävästä yhteiskunnan peruseriaatteiden sekä ekokylille luodun yleisohjeen avulla. Nämä sopivat työhön, sillä niiden avulla voidaan arvioida kestävyttä kokonaisvaltaisesti monesta näkökulmasta. Emme siis keskity arvioimaan kestävyttä mittareiden avulla työn kvalitatiivisen eli laadullisen luonteen vuoksi ja koska Jääskeläisen (2011) mukaan esimerkiksi Ekokylän veden- ja sähkönkulutusta on hankala mitata.

Kestävästä elämäntapaan pyrittäessä on otettava huomioon todella paljon asioita. Ei voida vain miettiä asioita ympäristön näkökulmasta, vaan myös ihmisten ja jopa talouden kannalta. Yhteiskunta on erityisen kestävä silloin, kun rakennettaessa, eletessä ja kulutettaessa käytetään mahdollisimman vähän luonnonvaroja, saastutetaan vähän ja jätteiden tuotto on minimoitu. Kestävä yhteiskunta pyrkii käyttämään uusiutuvia luonnonvaroja, ja niitäkin säästeliäästi. Päästöjä ja jätteiden tuottoa vähennetään ja yhteiskunta käyttää kestäviä toimintatapoja ja tekniikkaa. Tarkoituksena on, että ihmiset saisivat nautintoa toisten ihmisten kanssa elämisestä eivätkä kuluttamisesta. (Ojala 2000, 10–11.) Ekokyläyhteiskuntaelämä perustuu yhteisöllisyyteen ja elämäntapaan, jossa kaikki auttavat toisiaan ja sen avulla aikaa jää enemmän vapaa-aikaan (Gaiaeducation 2011).

Ekologiseen elämäntapaan liittyy erityisesti omavaraisuus ja siihen pyrkiminen. Omavaraisuuteen liittyy oman energian hankinta, jätteiden ja päästöjen käsittely sekä työnteon kotiuttaminen. Ruokaa tuotetaan itse, jolloin kaupassa käyntiä ja muualla valmistettuja tuotteita ei tarvita. Käytännössä tämä tarkoittaa ison maatilan omistamista maaseudulla, missä ekokylät pääsääntöisesti sijaitsevat. Jos ekokylä ei kuitenkaan vielä ole omavarainen ja sen asukkaat käyvät kylän ulkopuolella töissä tai hakevat sieltä muita palveluita, on ekologista jos kylä sijaitsee kaupungin lähietäisyydellä, pyörä- tai kävelymatkan päässä. (Ojala 2000, 14, 70.)

Täysin omavaraiseen ruoantuotantoon pyrkivän on otettava huomioon, että esimerkiksi nelihenkinen perhe tarvitsee pelkästään ruoan tuotantoon noin hehtaarin maa-alueen. Tämä arvio perustuu keskimääräisiin viljan, kasvien ja lihan, ynnä muiden peruselintarvikkeiden syöntimääriin. Tarvittava maa-alue on pienempi, jos perhe syö pelkkää kasvisruokaa, sillä eläimet eivät silloin tarvitse tiloja eivätkä laidunta. (Ojala 2000, 17.)

Kestävä yhteiskunta kompostoi ja kierrättää jätteet tai vähintään pyrkii palauttamaan ne luontoon niin, että ne hajoavat tai ovat myöhemmin uudelleen käytettävissä. Jos tuotteita ostetaan muualta, silloin esimerkiksi muovien ja metallien kierrättäminen vaatii laajan, keskitetyn kierrätysjärjestelmän, joka voi olla hankala toteuttaa pienessä yhteisössä. Omien tuotteiden kierrätys onnistuu helposti pelkällä kompostoinnilla. Kestävyyteen pyrittäessä yhteiskunnan ylläpitoon tarvittava energia tulisi saada lähimetsistä huomioiden niiden vuosittaisen kasvun, tai uusiutuvista energialähteistä kuten auringosta. Energian ja jätteiden tuottamisen minimointiin liittyy se, että tuotetta otetaan mahdollisimman vähän yhteiskunnan ulkopuolelta, ja sitä palautetaan luontoon mahdollisimman vähän. (Ojala 2000, 14, 16.)

Kestävyyteen liittyy myös veden oma saanti — vesi tulee kaivosta eikä kunnallisista vesijärjestelmistä. Jätevesi täytyy tällöin myös puhdistaa itse, ja yhteiskunnan tulisi käyttää kompostikäymälöitä, jotta vettä kuluisi entistä vähemmän. Kompostikäymälän käyttö on myös hyvin ekologinen vaihtoehto, sillä siitä saadaan myös ravinteita viljelyyn. (Ojala 2000, 14, 70.)

Ekokylän yhteiskuntaelämä perustuu luovaan, eli nöyrään johtajuuteen, yhteiseen päätöksentekoon, ystävyyteen ja yhteisöllisyyteen, mutta ekokylän

tulee myös ottaa huomioon vierailijat ja muut paikalliset, unohtamatta muuta maailmaa. Kylä perehtyy paikalliskulttuuriin ja -historiaan, elvyttäen sitä mahdollisuuksien mukaan. Hyviin naapuruussuhteisiin kannustetaan, ja niitä ylläpidetään tutustuttamalla paikallisia yhteiskunnan tapoihin ja kannustamalla myös heitä kestävämpään elämäntapaan. (Gaiaeducation 2011.)

Vieraiden vastaanottaminen kuuluu ekokyläen vieraanvaraisuuteen; eristäytyminen ei ole kannattavaa kenenkään kannalta, joten ekokylän yksi tärkeimmistä tehtävistä on ottaa vastaan vieraita, kouluttaa heitä ja kertoa heille toiminnastaan, häiritsemättä kuitenkaan vakituisten asukkaiden yksityisyyttä. Asunnot tulisi olla suunniteltu niin, että asukkailla on omat yksityiset tilansa, mutta esimerkiksi keittiö ja muut yhteiset tilat ovat jaettuina. Asukkaiden ruokailut tapahtuvat myös säännöllisesti yhdessä, jotta yhteisöllisyys säilyisi. Ekokylä vastaanottaa tiloihin tutustujia niin naapurista kuin muualtakin. (Gaiaeducation 2011.)

Vierailijoiden osuutta kestävyteen arvioitaessa on otettava huomioon heidän matkustamisensa paikan päälle, sillä siitä syntyy, matkustustavasta riippuen, jopa 75 % matkan koko päästöistä. Matkustaessa kannattaa aina valita vähemmän kuluttava vaihtoehto, eli sähköjuna tai muu julkinen kulkuväline. Lentäminen on eniten kuluttava matkustustapa, ja sitä tulisi käyttää vain silloin jos aikoo viipyä matkallaan pitempiä aikoja, tai matkustaa kauas. Pääsääntöisesti alle 500 km matkat kannattaa tehdä junalla tai bussilla. (Kalmarin—Kelola 2010, 19, 22, 58, 70.)

Matkakohteen ja majapaikan valintaan tulee vaikuttaa myös eettisyys — tukeeko sillä paikallista kulttuuria ja paikallisia toimijoita. Valistunut matkailija valitsee majapaikakseen mahdollisimman ympäristöystävällisen paikan, joka esimerkiksi kuluttaa vähän vettä. Syöminen tapahtuu paikoissa jotka tarjoavat luomu- ja lähiruokaa. Matkailija myös käyttää mahdollisimman paljon julkisia kulkuvälineitä ja kävelee ja pyöräilee mahdollisuuksien mukaan. (Kalmarin—Kelola 2010, 17, 22, 28.)

Valistunut matkailija säästää vettä myös matkan aikana. Suihkussa ei kannata käydä joka päivä, ja suihku tulisi sulkea saippuoinnin ajaksi. Myös hampaita pestessä tulisi hana sulkea. Kestävyteen pyrkivä matkailija myös muistaa

pienentää lämmitystä ja ilmastointia, sekä sammuttaa turhat sähkölaitteet. (Kalmari—Kelola 2010, 88–89, 93.)

Mahdollisimman kestäväan matkaan pyrkivän turistin tulisi kävellä kohteeseen, olla käyttämättä luonnonvaroja ja tuoda mukanaan omat ruokavaransa, jotka hän on itse kasvattanut ja kerännyt. Hänen tulisi myös yöpyä mahdollisimman luonnonmukaisesti tai yöpyä paikallisten omistamalla tilalla, joka käyttää vain uusiutuvia luonnonvaroja ja käsittelee jätteensä asianmukaisesti. Hän myös avustaisi paikallista toimintaa, ja jättäisi paikan samaan, ellei jopa parempaan kuntoon kuin tullessaan. (McLaren 1998, 98.) Tästä voimme päätellä, että kestävä matkailu vaatii paljon niin kohteelta, kuin matkailijalta. Se on vaativaa molemmille osapuolille, mutta pienetkin teot ovat tärkeitä kestävyteen pyrittäessä. Seuraavassa luvussa keskitymme kertomaan tutkimusmenetelmistä ja niiden valinnoista.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

4.1 Teemahaastattelu

Tutkimusongelmaksi muodostui kaksi kysymystä; miten kestävyys toteutuu Keuruun Ekokylään suuntautuvassa vapaaehtoismatkailussa ja miten Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyyttä voisi kehittää. Tarkoituksena oli tutkia aihetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti useasta eri näkökulmasta ja etsiä uutta tietoa asiasta, jota ei ole aikaisemmin paljon tutkittu. Ihmisten kokemuksia on vaikea mitata määrällisesti, joten päädyimme kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen, jonka avulla aiheen kokonaisvaltainen ja syvälinen tutkiminen onnistuu. (Hirsjärvi—Remes—Sajavaara 2005, 152.)

Tutkimusmenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, sillä se oli paras menetelmä tutkimustulosten hankkimiseksi ja tutkimusongelmien ratkaisemiseksi tässä työssä. Työn tutkimusongelmat olivat niin laaja-alaisia, ettei niitä olisi voinut ratkaista esimerkiksi lomakekyselyllä. Teemahaastattelu sijoittuu haastattelutyypinä lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin, ja sille on ominaista, että haastattelun aihepiiri on tiedossa, mutta kysymysten muotoa ja järjestystä ei ole täysin määrätty, kuten lomakehaastattelussa. Avoimessa haastattelussa puolestaan ei ole kiinteää runkoa vaan haastattelu etenee melko vapaasti keskustelun tapaan ja aihe voi muuttua haastattelun edetessä. Avoin haastattelu vaatii yleensä useampia haastattelukertoja sekä erityistä koulutusta haastattelijalta. (Hirsjärvi—Remes—Sajavaara 2005, 194–195, 197–199.) Teemahaastattelu sopi parhaiten työmme tutkimusmenetelmäksi, koska haastattelun aihepiiri oli tiedossa ja pystyimme valmistelevaan kysymyksiä etukäteen. Halusimme, että tutkimukseen osallistuvat henkilöt toisivat esille näkemyksiään mahdollisimman vapaasti ja että tarvittaessa olisi mahdollista syventää saatavia tietoja esimerkiksi pyytämällä perusteluja ja esittämällä lisäkysymyksiä.

Erialaisten haastatteluiden avulla selvitettiin Ekokylään suuntautuvien vapaaehtoisleirien kestävyyttä kokonaisvaltaisesti. Teimme yhteensä neljä haastattelua, joista yksi oli asiantuntijahaastattelu. Asiantuntijahaastattelu tehtiin teorian tueksi haastatteleamalla vapaaehtoismatkailun ammattilaista Marjut Val-

tosta. Valtanen (2011) on Reilun Matkailun yhdistyksen jäsen sekä Suomen Ekomatkaajat -yhtymän omistaja. Muita haastateltavia olivat Ekokylän asukas, vapaaehtoisleirin osallistuja sekä leirinvetäjä. Haastattelut toteutettiin puhelimitse kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana 2011. Haastateltaville soitettiin tietokoneelle asennettavan Skype -ohjelman kautta, ja haastattelut nauhoitettiin myös tietokoneelle asennettavalla MP3 Skype Recorder – nauhoittimella. Ohjelmat ovat ilmaisohjelmia, joten kuluja muodostui ainoastaan Skype – puhelusta sekä koesoitoista ennen haastatteluja. Puhelut maksoivat yhteensä noin 25 euroa. Ennen haastatteluja latasimme ja asensimme ohjelmat tietokoneelle, ja tarkistimme ohjelmien toimivuuden koesoitoilla omiin matkapuhelimiimme.

Kuten tutkimusmenetelmää valitessa suunnittelimme, haastateltavien annettiin haastattelujen aikana kertoa vapaasti itsestään ja näkemyksistään. Osiin vastauksiin pyydettiin lisätietoja ja perusteluja vastausten syventämiseksi. Kaikki haastattelut olivat kestoiltaan samanmittaisia, eli noin puoli tuntia. Asukkaan, leirinvetäjän sekä vapaaehtoismatkailijan haastatteluissa otettiin huomioon anonymiteetti eli haastateltavat eivät esiinny työssä omilla nimillään. Henkilöitä kutsutaan Asukas, Vapaaehtoismatkailija ja Leirinvetäjä -nimillä.

4.2 Aineiston analysointi

Haastattelut litteroitiin, ja aineiston analyysin helpottamiseksi haastatteluista tehtiin tiivistelmät. Litteroinnin yhteydessä haastattelut kuunneltiin useaan otteeseen ja teksti tarkistettiin tietojen paikkansapitävyyden varmistamiseksi. Haastatteluista saadut tulokset teemoitettiin kolmeen aihealueeseen, jotka ovat: Eläminen Ekokylässä, Työtehtävät ja taloudellisuus sekä Sosiaalisuus ja kulttuuri. Ensimmäinen aihealue keskittyy pääosin ekologiseen näkökulmaan ja toinen aihealue taloudelliseen kestävyYTEEN. Kolmanteen aihealueeseen on koottu sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyYTEEN liittyviä asioita. Eri haastatteluista saatuja tietoja vertailtiin liittyen näihin kolmeen aihealueeseen.

Haastatteluissa toistuivat osittain samat teemat, mutta jokaisesta tuli esille myös erilaisia asioita kuin muissa haastatteluissa. Haastateltavien omista näkökulmista saatiin hyvin monipuolista tietoa. Tietoja täydennettiin muun

muassa Keuruun Ekokylästä Jääskeläiseltä saadulla sähköpostitiedonannolla sekä Keuruun Ekokylän Internet-sivujen avulla. Nämä työvaiheet kuuluvat olennaisesti empiirisen aineiston käsittelyn esitöihin. Analysoinnissa käytettiin ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa, joka on ominaista kvalitatiivisen tutkimuksen analysoinnissa. (Hirsjärvi—Remes—Sajavaara 2005, 209–210, 212.) Seuraavan luvun alaluvuissa tutkimuksen tulokset käydään läpi ja arvioidaan Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun nykytilaa ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden näkökulmista, samalla tuoden esille omia johtopäätöksiä ja pohdintoja. Kuudennessa luvussa keskitytään analyysiluvussa esille tulleisiin kehitysehdotuksiin ja viimeisessä, eli seitsemännessä luvussa käydään läpi työn tuloksia ja arvioidaan käytettyjä menetelmiä.

5 VAPAAEHTOISLEIRIEN KESTÄVYYS

5.1 Eläminen Ekokylässä

Keuruun Ekokylässä vapaaehtoismatkailijaa kiinnostavat kylän elämäntapa ja ekokylä itsessään (Vapaaehtoismatkailija 2011). Kuten Ekokylän Internet-sivuilla mainitaan ” Ekokylä on elämäntapakokeilu globaalisten uhkien torjumiseksi” (Keuruun Ekokylä 2011a). Matkailijaa motivoi Ekokylän miljöö sekä ekologinen rakentaminen (Vapaaehtoismatkailija 2011). Kylää ympäröivä kaunis maaseutu sekä kylän ilmapiiri ja yhteisöllisyys olivat puolestaan syitä haastatellun asukkaan muuttoon Ekokylään. Asukas koki kaupunkielämän hektiseksi ja pinnalliseksi ja Ekokylän elämäntapa toi siihen tervetullutta vaihtelua. (Asukas 2011.)

Vapaaehtoistyöleirin osallistujat ovat pääsääntöisesti eurooppalaisia, mutta joitain osallistujia on ollut myös Aasiasta ja Etelä-Amerikasta (Asukas 2011; Leirinvetäjä 2011). Leirille on osallistunut myös turvapaikanhakijoita, jotka odottivat päätöstä turvapaikkahakemukselleen. Osa leirin vapaaehtoismatkailijoista oli osallistunut leirille myös aiempina vuosina. (Asukas 2011.) Useimmat osallistujat saapuvat Suomeen lentäen ja edelleen Keuruulle junalla tai bussilla ja heidät noudetaan asemalta (Leirinvetäjä 2011; Jääskeläinen 2011). Osa vapaaehtoismatkailijoista yhdisti leirin osaksi pidempää matkaa ja tulivat Suomenlahden yli laivalla (Leirinvetäjä 2011). Yksi matkailija oli saapunut Keuruulle polkupyörällä (Vapaaehtoismatkailija 2011).

Useimmat vapaaehtoismatkailijat saapuvat Suomeen lentäen, mikä on ongelmallista koska lentäminen on yksi eniten saastuttavista matkustustavoista. Valtanen (2011) tuo kuitenkin esille haastattelussaan, että onko kuitenkin ekologisempaa matkustaa kohteeseen lentäen ja esimerkiksi suojella siellä luontoa maksaen erillisen maksun organisaatiolle, kuin mennä All Inclusive -lomalle ja käyttää varat vaikka ostoksiin. Kestävyyden arviointiin vaikuttaa siis se, mihin vapaaehtoismatkoja verrataan. Eri matkustustapoja vertaillen tulimme siihen tulokseen, että lentäminen tulee olemaan tulevaisuudessakin yksi suosituimmista matkustustavoista Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleireille jo siksi, että Suomi sijaitsee kaukana lähtömaista. Junalla tai laivalla saapuminen olisi ekologisempaa, mutta paljon kalliimpaa ja rahaa pitäisi varata myös välimajoitusta varten, sillä matka kestäisi pidempään edellä mainituilla matkustusvälineillä. Vapaaehtoismatkailijat ovat yleensä nuoria ja heidän

varallisuutensa on rajallista. Myös ajankäyttö matkaa varten tulisi uudelleen järjestää. Ekologisuutta lisäisi vapaaehtoisleirin liittäminen osaksi pidempää matkaa Suomeen ja/tai lähialueelle tai Interrail-matkaa, kuten osa vapaaehtoismatkailijoista on jo tehnyt, sekä vapaaehtoisleirin pidempi kesto.

Lyhyet leirit jäävät usein pinnallisiksi ja pidemmällä leirillä saa myös aikaan enemmän. Haastateltavien mielestä Ekokylän leiri ei saisi olla ainakaan lyhyempi, mutta se voisi olla pidempi. Tämä kuitenkin vaatisi huomattavasti lisää resursseja esimerkiksi organisointiin. Ekokylän vapaaehtoisleirien kesto noudataa tyypillisimpien vapaaehtoisleirien pituutta. Keston lisäksi myös osallistujien ikäjakauma Ekokylän vapaaehtoisleirillä vastaa teoriassa esitettyä yleistä keskiarvoa, 18 -24 vuotta. Leirinvetäjän haastattelusta ilmenee, että jo 25-vuotiaat ovat leireillä harvinaisuuksia, yleensä mukana on kuitenkin yksi selvästi muita vanhempi henkilö. Leirin pidentämistä esimerkiksi viikolla kannattaisi kuitenkin edelleen harkita, koska leirinvetäjän kertoman mukaan leirin alussa noin kaksi päivää menee työtehtävien opetteluun ja jo viikon pidemmällä leirillä ehtisi tehdä paljon enemmän asioita. Työtehtävistä on kerrottu enemmän alaluvussa 5.2.

Asuminen Ekokylässä on solutyypistä. Ekokylän asukkailla on omat huoneet, mutta keittiöt ja vessat ovat yhteiset. Asukkaan on mahdollista saada käyttöönsä myös oma asunto isommalla neliömäärällä. Asuntoja on erikokoisia ja erihintaisia. Halvimmillaan asuminen maksaa 200 – 300 euroa kuukaudessa sisältäen ruokailun. Ilmaiseksi asuminen on mahdollista työskentelemällä kylässä talkoolaisena, mikäli henkilöllä on hyvää ja tarpeellista osaamista. (Asukas 2011.) Kansainvälisen vapaaehtoisleirin osallistujat eli vapaaehtoismatkailijat majoittuvat kivitalon kolmanteen kerrokseen jaettuihin huoneisiin, joissa enimmillään asuu neljä henkilöä (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Heillä on käytössään lähes koko kerros sekä keittiö (Asukas 2011). Asumisjärjestelyt Ekokylässä ovat hyvät, koska mielestämme kahden viikon mittaisella leirillä vapaaehtoismatkailijat voivat hyvin asua neljänkin henkilön huoneissa. Kylän asukkaat tietenkin tarvitsevat myös omaa tilaa, joten heillä on oltava omat huoneet. Yhteisten tilojen käyttö on kuitenkin ekologisesti ajateltuna järkevää ja tiiviissä kyläyhteisössä se tuskin aiheuttaa ongelmia.

Kestävä elämäntapa on jatkuva puheenaihe kylässä ja kestävyyttä pyritään parantamaan. Kestävä yhteiskunta pyrkii siihen, että rakentaessa, elettäessä ja kulutettaessa käytetään mahdollisimman vähän luonnonvaroja, saastutetaan vähän ja jätteiden tuotto on minimoitu. Näin toimitaan myös Keuruun Ekokylässä. Siellä esimerkiksi osa sähköstä tuotetaan itse aurinkopaneeleilla, joiden ansiosta yksi rakennuksista on sähköomavarainen. Yhteen kunnostuskohteeseen on suunnitteilla järjestelmä, jossa käytetään aurinkopaneeleita, aurinkokeräimiä vedenlämmitystä varten, puu-uuneja sekä kiinteistön yhteistä hakelämmitystä. Ekokylän perustamisen jälkeen rakennusten lämmityksessä käytetystä öljyjärjestelmästä luovuttiin ja siirryttiin ekologisempaan hake- ja pellettijärjestelmään. Tällä hetkellä Ekokylä ostaa vihreää sähköä, mutta tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu omavaraisuus sähköntuotannossa. Omavaraisuutta kuitenkin pienentää se, että kiinteistö on todella suuri kolmenkymmenen asukkaan yhteisön käyttöön. Kylässä haaveillaankin suuremmasta yhteisöstä. Erityisesti talvisin sähköä kuluu, koska suuria tiloja joudutaan lämmittämään paljon. (Jääskeläinen 2011.)

Jääskeläisen mukaan veden- ja sähkönkulutusta on Ekokylässä vaikea seurata ja asukkaan haastattelusta ilmenee, ettei vedenkulutusta Ekokylässä säännöstellä (Asukas 2011). Tässä on parantamisen varaa. Säännöllisellä seuraamisella saisi lisätietoa muun muassa energian ja veden hukkakäytöstä ja sähkön ja veden säästäminen helpottuisi. Joinain kesinä sähkölämmitys on kytketty pois päältä, mutta viime aikoina niin ei ole tehty (Asukas 2011). Tätä vaihtoehtoa kannattaisi kuitenkin miettiä jatkossakin. Rantasaunan ahkera käyttö kesäisin vähentää vedenkulutusta, mikä on erittäin hyvä asia (Asukas 2011). Kestävyyttä lisäisi veden saanti kaivosta eikä kunnallisista vesijärjestelmistä, mutta jätevesien puhdistamiseen tulisi silloin rakentaa erillinen järjestelmä. Investointi kompostikäymälöihin vähentäisi veden kulutusta ja olisi myös ekologinen vaihtoehto, koska niistä saisi ravinteita viljelyyn.

Keuruun Ekokylä on luomumaatila, joka pyrkii omavaraisuuteen muun muassa kasvattamalla osan ruoasta itse. Kasvimaan tuotteiden osalta Ekokylä on melko omavarainen ja kylä suosii kasvis- ja lähiruokaa. Kylässä myös kerätään luonnon antimia varastoon. Viljoja ostetaan pääsääntöisesti Ekokylän peltoja viljelevältä maanviljelijältä. Oman kasvimaan tuotteiden käyttö vähentää elintarvikepakkausmateriaalijätteen syntymistä, eikä ruokaa tarvitse ostaa

paljota kylän ulkopuolelta. Yhteisruokailut vähentävät sähk6nkulutusta, koska ruokaa tehdään paljon kerralla ja ruokaa menee my6s v6hemm6n hukkaan t6ll6 tavalla. (Asukas 2011; J66skel6inen 2011; Leirinvet6j6 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Kasvisruoan suosiminen ruokavaliossa on ekologisesti kest6v66, koska silloin ei tarvita teurasel6imi6 eik6 laiduntilaa niit6 varten. T6ll6in ruokaa ei tarvitse kasvattaa el6imille, vaan kyl6l6iset saavat kaiken hy6dyn. Ruoan osalta arvioimme kyl6n ekologisen jalanj6ljen melko pieneksi.

Ekokyl6ss6 energiat6j6te, paperi ja sekaj6te kierr6tet66n, bioj6tteelle on oma komposti ja jonkin verran my6s poltetaan poltettavaksi kelpaavaa j6tett6. Kyl6ss6 on my6s erillinen kierr6tyshuone, jonne asukkaat voivat vied6 vanhoja vaatteita ja tavaroita ja josta muut kyl6l6iset voivat hakea mit6 tarvitsevat. Kyl6ss6 pyrit66n opettamaan ihmisille j6tteiden oikeaoppista lajittelua. (Asukas 2011). Pidimme erityisesti kierr6tyshuone-ideasta ja t6t6 ajatusta voisi kehittää eteenp66in j6rjest6m6ll6 esimerkiksi kierr6tysp66iv6t, jolloin my6s l6hi-alueen asukkaat voisivat tuoda tarpeettomat vaatteet ja tavarat kierr6tett6v6ksi sek6 hakea vaihdossa k6ytettyj6 itselleen.

Keuruun Ekokyl6ss6 elet66n ekologisesti ja ekologisuutta pyrit66n jatkuvasti parantamaan. Vapaaehtoisleirien aikana kyl6n toiminta ei muutu, vaan vapaaehtoisleirien osallistujat el6v6t samalla tavalla kuin kyl6n asukkaat. Ekologinen el6m6ntapa n6kyy Ekokyl6n arjessa ja ihmisi6 my6s koulutetaan asiaan liittyen. Ekologisuutta kyl6ss6 voisi yh6 parantaa joillakin valinnoilla, mutta t6ll6 hetkell6kin kyl6 on mielest6mme malliesimerkki ekologisesta asumisesta. Vapaaehtoismatkailun kest6vyytt6 heikent66 se, ettei vapaaehtoismatkailijoiden saapumistapaan voida juurikaan vaikuttaa ja lent6minen on valitettavan yleist6. Arvioimme Keuruun Ekokyl66n suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kuitenkin ekologisesti kest6v6ksi.

5.2 Ty6teht6v6t ja taloudellisuus

Ty6teht6v6t Ekokyl6ss6 liittyv6t samoihin teemoihin, joita on teoriaosuuden mukaan my6s muissa kansainv6lississ6 vapaaehtoisty6projekteissa. Projekteihin liittyy yleens6 ymp6rist6nsuojelua, tutkimusty6t6 tai kohteiden entis6inti6 ja hy6ty6 paikallisyhteis6lle. Leirinvet6j6n ja asukkaan mukaan suurin hy6ty vapaaehtoisleireist6 Ekokyl6lle on nimenomaan tehty ty6. Vapaaehtoismatkailijan kokemukset kyl6st6 ovat positiivisia; vaikka kyl6 on iso, sen toi-

minta on hyvin organisoitua. Hänellä on kokemuksia myös muista vapaaehtoisleireistä, ja niihin verratessa hän kertoo Ekokylän leirin olleen yksi parhaiten organisoiduista leireistä. Hänen mielestään kylän asukkaiden osallistuminen tuo leireihin syvyyttä. (Vapaaehtoismatkailija 2011.) Keuruun Ekokylässä on järjestetty jo kahdeksan vapaaehtoisleiriä, joten asukkaan mukaan leirien suunnittelu Ekokylän osalta sujuu jo rutiinilla ja koostuu lähinnä tulevien työtehtävien kartoittamisesta etukäteen (Asukas 2011).

Ekokylän vapaaehtoisleirin vetäjien tulee suorittaa KVT:n järjestämä viikonloppukoulutus. Ennen leiriä toimenkuvaan kuuluu leirikirjeen kirjoittaminen ja leiripaikalla vierailu, jolloin leirinvetäjät pääsevät tutustumaan kylään. Leirikirjeessä selitetään vapaaehtoismatkailijoille mitä leirin sisältöön kuuluu, missä leiri sijaitsee, tapaamispaikka ja mitä he leirille tarvitsevat mukaan. Leirin aikana vetäjien toimenkuvaan kuuluu ohjelmasta huolehtiminen, töiden jakaminen, ongelmien ratkominen ja aikataulujen noudattaminen. Myös lisäretkien järjestäminen kuuluu leirinvetäjien toimenkuvaan. Leirin aikana leirinvetäjät myös huolehtivat kommunikoinnista vapaaehtoismatkailijoiden ja asukkaiden välillä, sekä osallistuvat leirin organisointiin kohteessa. Ekokylän vapaaehtoisleirillä leirinvetäjiä on kaksi. Haastatellun leirinvetäjän mukaan eräällä Ekokylän vapaaehtoisleirillä leirinvetäjien välinen yhteistyö epäonnistui, sillä haastateltu vetäjä oli tehnyt toista leirinvetäjää enemmän alkusuunnittelua ja oli myös tutustunut Ekokyläläisiin ennen leiriä. Kyläläiset luulivat, että vain hän on leirinvetäjä ja kommunikoivat hänen kauttaan. Myös osalle vapaaehtoisleiriläisistä oli leirinvetäjän mukaan epäselvää, että leirillä oli kaksi vetäjää. Tähän leirinvetäjä ehdotti parannuksena, että työtehtävät tulisi jakaa jo ennen leiriä niin, että toinen ottaa esimerkiksi vastuun aikatauluista ja toinen on enemmän yhteydessä paikallisiin. (Leirinvetäjä 2011.) Vastuualueiden jakaminen leirinvetäjien kesken toisi helpotusta työtaakkaan. Tällöin myös kommunikointi niin leirinvetäjien, vapaaehtoismatkailijoiden ja kyläläisten välillä helpottuisi.

Ekokylän arki on samanlaista, riippumatta siitä, onko vapaaehtoisleiri käynnissä vai ei. Aamupala on kahdeksasta yhdeksään, jonka jälkeen yhdeksältä alkavat työt. (Vapaaehtoismatkailija 2011.) Aamupalan aikana Ekokylän asukkaat keskustelevat ja jakavat työtehtävät. Leirin aikana työnohjaajat kertovat vapaaehtoismatkailijoille mitä on luvassa ja kuinka monta henkilöä he

tarvitsevat kuhunkin tehtävään. (Asukas 2011.) Ensimmäinen tauko on yhdeltätoista ja kestää puoli tuntia. Lounas on yhdeltä ja työt jatkuvat kahdesta varttia vaille neljään jonka jälkeen, puolen tunnin ajan, vapaaehtoismatkailijoille opetetaan Suomen kieltä. Saunavuoro naisille on viideltä, jonka jälkeen on miesten vuoro. Päivällinen tarjoillaan viidestä seitsemään ja tämän jälkeen yhteisissä tiloissa tehdään niin sanottu ympyrä, jossa kaikki kertovat päivänsä kulusta ja tuntemuksistaan päivään ja tehtäviin liittyen. (Vapaaehtoismatkailija 2011.)

Jo useana vuonna työtehtäviin ovat kuuluneet erilaiset saneeraus- ja kunnostustyöt, marjastus, keittiötyöt ja sadonkorjuutyöt (Jääskeläinen 2011). Työtehtäviä ovat olleet muun muassa vanhan puutalon punamultaus, ikkunoiden putsaus ja kunnostus, pyykkikatoksen rakentaminen, puolukoiden ja marjaronioiden poiminta ja mehustus, puutarhanhoito, kellarin kalkitseminen, aitojen pystytys, navetan katon purkaminen, siivous sekä erinäiset puusepäntyöt, rakennustyöt ja keittiötyöt (Asukas 2011; Jääskeläinen 2011; Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Keittiössä valmistetaan päivittäin mahdollisimman omavaraisista aineksista aamupala, välipala, lounas ja päivällinen (Jääskeläinen 2011). Työtä ohjaa vähintään yksi asukas ja työtehtävät ja työn vastuullisuus riippuvat omasta osaamisesta; leiriläiset voivat vapaasti hakeutua siihen työhön mikä heitä kiinnostaa (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011).

Leiri kestää kaksi viikkoa. Leiriläiset saapuvat sunnuntaina ja työt aloitetaan maanantaina. Väliviikonloppuna on vapaata ohjelmaa. Leiriläiset lähtevät lauantaina. (Jääskeläinen 2011.) Leirinvetäjän ja vapaaehtoismatkailijan mukaan kahden viikon leiri on sopivan mittainen ja sen ei ainakaan tulisi olla lyhyempi. Viikossa ei ehdi tehdä paljoa. (Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Tehtävien oppimiseen ja opettamiseen menee noin kaksi päivää, joten on hyödyllisempää, että niitä ei tarvitse heti opettaa uudelle henkilölle (Leirinvetäjä 2011). Toinen viikko on myös tarpeellinen töiden jatkamisen kannalta; mitä pidempään leiri kestää, sitä enemmän saadaan aikaan. (Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011.) Ekokylä on ollut niin tyytyväinen leireihin, että se on jopa harkinnut useamman leirin järjestämistä tai leirin pidentämistä kolmiviikkoiseksi. (Asukas 2011.) Kylän asukkaiden kan-

nalta kolmen viikon leiri vaatisi kuitenkin enemmän organisointia ja työtä. (Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011.)

Jokavuotisia haasteita ovat työmotivaation ja ryhmähengen ylläpito. Käytännön organisointi vie myös resursseja, koska esimerkiksi ruoan laatu ja tarvittavien työkalujen löytyminen on varmistettava. (Asukas 2011.) KVT:n järjestämien leirien osallistumismaksut käytetään yleensä leirien välitykseen, suunnitteluun, olemassaolon ylläpitoon, yhteydenpitoon KVT:n ja kohteen välillä sekä vierailuihin KVT:n ja leirikohteen välillä. Lähdettäessä kansainväliselle työleirille Suomesta, KVT veloittaa leiristä riippuen noin 70–80 euroa sekä jäsenmaksun, joka on opiskelijalle noin kymmenen euroa. Keuruun Ekokylän vapaaehtoistyöleireille osallistujat tulevat kotimaidensa järjestöjen kautta, joten heidän maksamastaan summasta ei ole saatavissa tietoa. Yleensä kuitenkin länsieurooppalaiset joutuvat maksamaan järjestöille hie-man esimerkiksi Itä-Eurooppaa enemmän. Joillakin, esimerkiksi Afrikkaan suuntautuvilla leireillä, on usein lisämaksu jolla katetaan leirin kuluja, etenkin jos järjestö on vähävarainen. Matkat paikan päälle maksetaan aina itse. (Leirinvetäjä 2011.) Ekokylän leirit eivät tuota välitöntä voittoa, koska kylä ei peri osallistujilta osallistumismaksua vaan asuminen ja ruokailut maksetaan työnteolla (Asukas 2011; Jääskeläinen 2011). Työ on Ekokylän tärkein hyöty leireistä ja leirit tukevat myös Ekokylän omavaraisuutta sadonkorjuun osalta ja parantavat kiinteistön kuntoa (Asukas 2011; Jääskeläinen 2011). Vapaaehtoismatkailijat puolestaan oppivat uusia asioita, kuten rakennustöitä ja puutarhanhoitoa (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011).

Vapaaehtoismatkailijat pitävät itsensä kehittämistä ja uusien taitojen oppimista matkan aikana tärkeänä. Ekokylässä vapaaehtoismatkailijat saavat itse valita, mihin työtehtäviin he haluavat osallistua, joten uuden oppiminen on mahdollista. Ekokylässä opetetaan vapaaehtoismatkailijoille myös kierrätystä ja muita kestävään elämäntapaan liittyviä asioita. Ryhmätyöskentelytaidot kehittyvät tiiviissä yhteisössä asuessa. On hyvä, että työtehtävät ovat monipuolisia ja vapaaehtoismatkailijat saavat itse valita mieleisensä. Näin osallistujat saavat monipuolisia kokemuksia ja viihtyvät hyvin leirillä. Yksitoikkoiset ja määrätyt työtehtävät voisivat aiheuttaa turhautumista ja riitoja.

Leirinvetäjän mukaan KVT käyttää vapaaehtoismatkailijoilta saadut osallistumismaksut leirien välitykseen, suunnitteluun ja niiden olemassaoloon (Leirinvetäjä 2011). Ekokylän vapaaehtoisleirit eivät tuota välitöntä voittoa, mutta ne ovat Ekokylän kannalta taloudellisesti kannattavia, koska vapaaehtoismatkailijat maksavat majoituksen ja ruokakulut työpanoksellaan. Vapaaehtoisleirin kannattavuuden arviointia vaikeuttaa kuitenkin se, että ei ole saatavissa tietoa järjestöistä, joiden kautta vapaaehtoismatkailijat Keuruun Ekokylään tulevat, paljonko he matkastaan maksavat ja mihin saadut rahat käytetään. Matkailijan maksama hinta osallistumisesta aiheuttaa keskustelua, koska on epäselvää miten summan jakaminen eri organisaatioiden kesken toteutuu ja paljonko summasta jää itse kohteeseen (Holmes—Smith 2009, 37).

Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirien taloudellinen kestävyys on sinänsä kunnossa, koska leirit eivät tuota voittoa eivätkä tappiota. Vapaaehtoismatkailijat maksavat asumisestaan aiheutuvat kulut työllään, joten leiri on kustannustehokas. Pidemmän tai useamman leirin järjestäminen Keuruun Ekokylässä vaatisi lisää resursseja lähinnä organisointiin, mutta olisi taloudellisesti kuitenkin kannattavaa. Taloudellisessa näkökulmassa on otettava huomioon kuitenkin se, että mukana on monia toimijoita, eikä heidän rahankäytöstään ole saatavilla tietoa. Emme voi tietää paljonko vapaaehtoismatkailijat maksavat matkastaan omien maidensa järjestöille, mihin rahat käytetään ja toimivatko järjestöt vastuullisesti. Valtanen toivookin haastattelussaan tähän muutosta tulevaisuudessa. Arvioimme kuitenkin Keuruun Ekokylään suuntautuvat vapaaehtoisleirit taloudellisesti kestäviksi.

5.3 Sosiaalisuus ja kulttuuri

Ekokylän vapaaehtoisleirille haetaan vuosittain 12 leiriläistä sekä kahta leirinvetäjää. Osallistumiselle ei ole rajoitteita, mutta koska majoitus sijaitsee kolmannessa kerroksessa liikuntarajoitteet voivat olla hankalia. (Asukas 2011.) Leirille osallistuakseen täytyy olla täysi-ikäinen ja pääsääntöisesti leirin osallistujat ovat iältään kahdenkymmenen molemmin puolin. Useimmilla leireillä on kuitenkin yksi selvästi muita vanhempi henkilö. (Leirinvetäjä 2011.)

Eläminen Ekokylässä - luvussa mainittujen matkustusmotiivien lisäksi vapaaehtoismatkailijoita motivoi osallistumaan Ekokylän leireille suomen kielen opiskelu sekä mahdollisuus päästä tutustumaan aitoon suomalaiseen kulttuu-

riin ja matkustaminen paikkaan, johon tavallisena turistina tuskin pääsisi. Yhdellä osallistujista oli Suomessa tyttöystävä, jota hän matkusti tapaamaan ja osallistui samalla leirille. (Leirinvetäjä 2011.) Leirillä on ollut myös Suomeen saapuneita turvapaikanhakijoita, jotka odottivat päätöstä oleskeluluvasta. (Asukas 2011). Turvapaikanhakijoiden läsnäolo toi leiriin lisää syvyyttä ja merkityksellisyyttä ja leiri tuntui olevan heille erityisen tärkeä kokemus (Jääskeläinen 2011).

Leiri alkaa kaikkien osallistujien sekä asukkaiden esittäytymisellä ja osallistujille esitellään Ekokylää sekä sen ympäristöä (Vapaaehtoismatkailija 2011). Vapaaehtoismatkailijoille kerrotaan työnteosta Ekokylässä ja leirinvetäjät kertovat KVT:n toiminnasta ja kansainvälisestä vapaaehtoistyöstä. Asukkaan mukaan vapaaehtoismatkailijat toivovat tulevansa osaksi yhteisöä, joten leirien aikana asukkaiden rooli on tutustua heihin ja esitellä kylää ja sen ympäristöä tarkemmin. Kaikkien asukkaiden ei kuitenkaan oleteta osallistuvan työnohjaukseen. Työtehtävät pyritään suunnittelemaan mahdollisimman monipuolisiksi, jotteivät vapaaehtoismatkailijat turhautuisi. (Asukas 2011.)

Vapaa-ajalla Ekokylässä muun muassa pelataan sählyä ja koripalloa, soiteetaan musiikkia, leikitään leikkejä, ollaan nuotiolla sekä saunotaan (Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Leirin aikana vapaaehtoismatkailijoille on järjestetty vierailu paikalliseen, noin 200 vuotta vanhaan puukirkkoon sekä kouluvierailu paikalliselle yläasteelle (Vapaaehtoismatkailija 2011). Yläastevierailun tarkoituksena oli viedä kouluun monikulttuurisuuden sanomaa. Osallistujat ovat päässeet myös tutustumaan toiseen kansainväliseen työleiriin Jyväskylän läheisyydessä. (Asukas 2011; Leirinvetäjä 2011.) Vapaaehtoismatkailijoita on myös halukkuuden mukaan viety paikallisiin yökerhoihin tanssimaan (Asukas 2011). Keurusseudun luonnonystävät ovat kierrättäneet Ekokylän vieraita viehättävässä luonnonkohteessa ja paikallislehti sekä Keski-suomalainen ovat kirjoittaneet artikkelin Ekokylästä useana vuonna (Jääskeläinen 2011.)

Asukkaan mukaan toivomuksena olisi, että Ekokylässä asutaan ja eletään rakentavalla tavalla. Ekokylässä käytetään kolmen koon sääntöä: ”Älä kännää, älä käännytä ja älä kähinöi”. Eli kylässä ei saa olla häiritsevää päihteiden käyttöä, on annettava kaikille oikeus omaan mielipiteeseen sekä vältet-

tävä riitelyä. Tarkoituksena olisi pystyä elämään sovussa toisten kanssa ja pyrkiä suvaitsevaisuuteen. Käytännön sääntöjä ovat esimerkiksi kivitallossa hiljaisuuden alkaminen kymmenen aikaan illalla sekä se, ettei paikkoja tulisi sotkea. Olisi myös hyvä osallistua yhteisiin ruokahetkiin. (Asukas 2011.) Tupakointi on sallittua ulkona (Vapaaehtoismatkailija 2011). Vapaaehtoismatkailijan mukaan olisi hyvä olla vastuuntuntoinen ja käyttäytyä hyvin, seurata aikataulua ja osallistua työntekoon (Leirinvetäjä 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011).

Leirinvetäjä hyötyy leiristä parantamalla kielitaitoaan sekä organisointikykyään. Vaikka vapaaehtoismatkailijoihin ei ehdi tutustua paljoakaan, leiristä saatu kokemus on tärkein hyöty. (Leirinvetäjä 2011.) Leirinvetäjien saamat palautteet leiristä ovat olleet vaihtelevia; osa osallistujista on ollut todella tyytyväisiä kokonaisuuteen, eniten harmia on aiheuttanut kuitenkin vapaa-aika. Koska Keuruun Ekokylä sijaitsee kahdeksan kilometrin päässä Keuruulta, on liikkuminen vaikeaa ja jotkut vapaaehtoismatkailijat ovat olleet tyytymättömiä siihen, ettei Ekokylän ulkopuolista ohjelmaa juurikaan ole tai sitä pitäisi järjestää itse. (Leirinvetäjä 2011.)

Vapaaehtoismatkailijoiden hyödyt leiristä vaihtelevat; Suomen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen on avartavaa, ja useat oppivatkin paljon suomea (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Myös Ekokylän asukkaat arvostavat tilaisuutta tutustua uusiin kulttuureihin ja kieliin (Asukas 2011). Kahden viikon aikana vapaaehtoisleirin osallistujat luovat uusia ihmissuhteita ja oppivat toimimaan ryhmässä (Asukas 2011). Vapaaehtoismatkailijat ja Ekokylä ovat olleet todella tyytyväisiä ja myös osallistuneille turvapaikanhakijoille jäi positiivisia kokemuksia leiristä (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011).

Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirillä aitojen kokemusten saaminen on mahdollista ja tiiviissä yhteisössä eläminen mahdollistaa tutustumisen uusiin kulttuureihin, koska vapaaehtoismatkailijoita saapuu leirille ympäri maailmaa. Asukkaiden rooli leirin aikana on tutustua osallistujiin, esitellä heille ympäristöä ja opastaa työnteossa ja suomen kielen opiskelussa, mikä lisää monikulttuurisuutta ja kulttuurin tuntemusta sekä kaventaa kulttuurieroja. Vahva vuorovaikutus asukkaiden kanssa tulee esille jokapäiväisessä toiminnassa. Suvaitsevaisuus ja avoimuus näkyvät erityisesti jokapäiväisessä kokoontumi-

sessä, ”ympyrässä”, jonka aikana kaikki voivat kertoa päivänsä kulusta ja työtehtävistään. Uskomme ympyrän olevan tärkeä osa asukkaiden ja vapaaehtoismatkailijoiden kanssakäymistä, sillä sen avulla tutustuminen helpottuu, koska kaikki pääsevät kertomaan omista tuntemuksistaan, olivatpa ne sitten hyviä tai huonoja. Tämä on varmasti kasvattava kokemus niin asukkaille kuin vapaaehtoismatkailijoille ja lisää keskinäistä luottamusta. Kulttuurieroja ka-ventaa myös kouluvierailu, jonka tarkoituksena oli lisätä yläasteen kahdeksaluokkalaisten tietämystä muista kulttuureista.

Leirinvetäjän mukaan Ekokylän sijainti hieman eristyksissä vaikeuttaa vapaaajan aktiviteettien suunnittelua ja tutustumista lähiympäristöön, kuten Keuruun keskustaan ja lähistön vierailukohteisiin. Ryhmän koon vuoksi liikkuminen on hankalaa ja vaatisi erillisen kuljetuksen, joka maksaa. (Leirinvetäjä 2011.) Vapaaehtoismatkailijat ovat kuitenkin päässeet tutustumaan vanhaan puukirkkoon, jonne vapaaehtoismatkailijan mukaan osa meni polkupyörällä, toiseen kansainväliseen työleiriin Äijälässä Jyväskylän lähellä sekä yläasteelle Keuruulla (Asukas 2011; Vapaaehtoismatkailija 2011). Pidämme tärkeänä vapaaehtoismatkailijoiden mahdollisuutta tutustua lähialueeseen ja sen kulttuuriin, koska he ovat saapuneet niin kaukaa. Liikkuvuuden lisäämiseen tulisi mielestämme kiinnittää enemmän huomiota, koska Ekokylä on niin tiivis yhteisö, että se eroaa muusta ympäristöstä sisäisellä kulttuurillaan. Ekologinen tapa lisätä liikkuvuutta olisi esimerkiksi vuokrata polkupyöriä vapaaehtoisleirin ajaksi.

Yhteisöllisyys kuuluu olennaisena osana Ekokylän elämäntapaan. Yhteistyötä lähialueen toimijoiden kanssa kannattaisi kuitenkin lisätä, ettei Ekokylä eristäydy ulkomaailmasta. Ekokylän sijainti pyörä- ja kävelymatkan päässä Keuruun keskustasta mahdollistaa kanssakäymisen lähialueen toimijoiden kanssa. Yhteistoiminnalla voitaisiin elvyttää ja ylläpitää paikalliskulttuuria. Vapaaehtoismatkailijoille tulisi myös kertoa enemmän lähialueen historiasta ja perinteistä.

Sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyYTEEN kuuluu muun muassa paikallis-kulttuurin suojeleminen. Paikallisten tulisi voida osallistua kohteen kehittämiseen, eikä kärsiä matkailun haitoista. Teoriaosuudessa mainittiin, että mikäli matkailukohde muuttuu massaturismikohteeksi, matkailu muuttaa myös koh-

teen asukkaiden arvoja ja identiteettiä, aiheuttaa konflikteja ja matkailusta saatu hyöty menee muualle. Keuruun Ekokylään suuntautuva matkailu on pienimuotoista ja pelkoa matkailun rajusta lisääntymisestä sinne ei tällä hetkellä ole. Vapaaehtoismatkailusta saatu hyöty jää kylään ja kylän asukkailla on positiivinen suhtautuminen leireihin. Myös vapaaehtoismatkailijoiden kokemukset leireistä ovat hyviä. Koska kylä sijaitsee hieman etäällä Keuruun keskustasta, tulee yhteistyöstä lähialueen kanssa pitää huolta.

Keuruun Ekokylä on kuitenkin yhteydessä kylän ulkopuolelle, joten eristäytymisen pelkoa ei ole. Kylän asioista päätetään yhdessä asukkaiden kesken, mikä on hyvä asia, liikaa sääntöjä tai rajoituksia ei ole ja jokainen voi olla oma itsensä. Ekokylä on tiivis yhteisö, jonka jäseniksi vapaaehtoismatkailijat sulautuvat eri kulttuuritaustoista huolimatta hyvin. Niin vapaaehtoismatkailijat kuin kylän asukkaatkin oppivat leirin yhteydessä uusia asioita. Vapaaehtoisleirit lisäävät monikulttuurisuutta ja suvaitsevuuutta sekä kaventavat kulttuurieroja myös kylän ulkopuolella, mikä on erittäin hieno asia. Arvioimme Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun myös sosiaalisesti ja kulttuurisesti erittäin kestäväksi.

6 KESTÄVYYDEN KEHITTÄMINEN EKOKYLÄSSÄ

Tämä luku keskittyy kuvailemaan kestävyiden kehittämis ehdotuksia Keuruun Ekokylään, vaikka teorian ja haastatteluiden pohjalta tehdystä Vapaaehtoisleirien Kestävyys – luvusta käy jo ilmi, että kestävyys on Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleireillä jo erittäin hyvällä mallilla. Haastatteluista ilmeni kuitenkin muutamia asioita joihin voidaan tulevaisuudessa puuttua.

Haastatteluista ilmeni muun muassa, että veden kulutusta ei säännöstellä lainkaan; rantasauna on tosin ahkerassa käytössä, joka epäsuorasti vähentää veden kulutusta. Veden kulutusta olisi joka tapauksessa hyvä seurata esimerkiksi asentamalla vedenkulutusmittari. Mittarin avulla on helppo seurata kulutusta ja sitä kautta pyrkiä vähentämään sitä. Ehdottaisimme myös, että kylä esimerkiksi kirjoittaisi vedenkulutusta vähentävien keinojen ohjeen. Siinä voisi olla perusohjeita, kuten älä juoksuta vettä hammaspesun tai saippuoinnisen aikana. Vaikka nämä ohjeet voivat kuulostaa itsestäänselvyyksiltä, sitä ne eivät kaikille kuitenkaan ole. Ekokylä voisi myös kaivaa oman kaivon alueelle ja sitä käyttämällä myös vähentää vedenkulutusta. Omalla pienimuotoisella jätevedenpuhdistamolla kylä voisi kierrättää vettä jälleen vähentäen vedenkulutusta. Kuten aiemmin mainittiin, investointi kompostikäymälöihin olisi ekologinen ja hyvä vaihtoehto, koska niistä saisi muun muassa ravinteita viljelyyn.

Sähkönkulutusta on kylässä vähennetty sammuttamalla sähkö päältä kesäisin. Tämä on hyvä keino vähentää yleistä kulutusta ja sitä tulisi jatkaa. Kesällä on lämpimämpää ja jos kylmä vaivaa voi lisätä vaatetta tai lämmittää taloa muilla keinoilla, kuten Ekokylässä käytettävällä hake- ja pellettilämmityksellä. Ekokylä käyttää sähköyhtiöltä ostettavaa vihreää sähköä, ja heidän tulisi myös siirtyä yö sähköön, elleivät he sitä jo käytä, säästösyistä. Sähkönkulutusta olisi myös hyvä seurata jotta käyttöä voidaan vähentää. Kylän suunnitelmissa on siirtyä käyttämään täysin itse tuotettua sähköä, mikä on mielestämme todella tärkeää kylän kestävyiden lisäämisen kannalta.

Koulu- ja kirkkovierailut tuovat leiriin syvyyttä, ja antavat vapaaehtoismatkailijoille samalla mahdollisuuden tutustua paikalliseen kulttuuriin ja elämään. Edellisinä vuosina vapaaehtoismatkailijat ovat tehneet koulun liikuntasaliin työpisteitä joissa vain kahdeksasluokkalaisilla on ollut mahdollista suorittaa

tehtäviä (Asukas 2011). Vierailu tulisi mielestämme laajentaa koko koulun oppilaita koskevaksi vierailuksi, jolloin vapaaehtoismatkalaisilla olisi mahdollista kertoa enemmän kotimaistaan ja kulttuureistaan ja ehkä myös avata hieman syitä vapaaehtoismatkailuun. Tämä lisäisi ennestäänkin monikulttuurisuutta ja oppilaiden tietoutta muista maista, ja ehkä kannustaisi oppilaita tutustumaan vapaaehtoismatkailuun.

Yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa tulisi ehdottomasti lisätä jotta vapaaehtoismatkailijoille tarjoutuisi tilaisuuksia tutustua paikalliskulttuuriin ja ihmisiin, eikä vain kyläläisiin. Ekokylässä on todennäköisesti omanlaisensa kulttuuri, sillä asukkaat ovat muuttaneet sinne useilta eri paikkakunnilta ja he kaikki ajattelevat samalla tavalla esimerkiksi Ekokylän toiminnoista ja tulevaisuudesta, joten vapaaehtoismatkailijoille tekisi hyvää tutustua myös muuhun paikalliskulttuuriin. Vapaaehtoisleireistä voisi tehdä artikkelin paikallislehteen haastatteleamalla vapaaehtoisleiriläisiä, mikä myös osaltaan lisäisi monikulttuurisuutta ja tietoutta ekologisesta elämäntavasta.

Vapaaehtoismatkailijoiden mahdollisuuksia tutustua ympäristöön tulisi myös lisätä. Haastatteluista kävi ilmi, että osa vapaaehtoismatkailijoista oli vapaa-ajalla turhautuneita ja he halusivat tutustua ympäristöön. Yhteiskuljetuksia on hankala järjestää ja ne maksavat, mutta kylässä oli muutamia pyöriä käyttöä varten. Ehdottaisimmekin, kuten edellisessä luvussa jo mainittiin, että vapaaehtoismatkalaisille järjestettäisiin enemmän pyöriä leirin ajaksi mahdollisesti vuokraamalla niitä. Lähiympäristöön tutustuminen helpottuisi, ja esimerkiksi kahdeksan kilometrin matka Keuruulle taituisi nopeammin pyörillä kuin kävellen. Mahdollisuuksien mukaan vapaaehtoismatkailijoille voisi myös järjestää erilaisia luontoretkiä esimerkiksi yhteistyössä paikallisten kanssa.

Vapaa-ajalle vapaaehtoismatkailijoille voisi suomen kielen opetuksen lisäksi järjestää esimerkiksi Suomen ja lähialueen kulttuuriopetusta tai lähempää tutustumista ekologisuuteen ja ekologiseen elämään. Sadepäivien varalle etenkin erilaiset opettavat visailut voisivat olla hyviä ajanviettotapoja muiden pelien ja leikkien lisäksi. Toki ohjelmaa ei kannata täyttää liiaksi, vaan antaa vapaaehtoismatkailijoiden olla myös omissa oloissaan. Lisäohjelmaa voi vaikka järjestää vain halukkaille. Ekokylän asukkaat voisivat myös esimerkiksi soittaa rumpujaan vapaaehtoismatkailijoille ajanvietteeksi tai tehdä yhdes-

sä taidetta. Vastavuoroisesti vapaaehtoismatkailijat voisivat esitellä omaa kulttuuriperintöään ja maataan Ekokylän asukkaille.

Vapaaehtoisleirien jatkuvuuden ja tunnettuuden lisäämisen kannalta olisi hyvä, jos Keuruun Ekokylän www-sivujen ulkomuotoa päivitetäisiin modernimmaksi. Tulevaisuudessa olisi myös hienoa että leireille voisi osallistua myös liikunta- ja toimintarajoitteiset, sillä nykyisellään esimerkiksi pyörätuolissa olevat ihmiset eivät voi majoittua Ekokylään, koska majoitus sijaitsee kolmannessa kerroksessa hissittömässä rakennuksessa. Toki kylän leireille osallistujien täytyy olla suhteellisen hyvässä fyysisessä kunnossa töiden luonteen vuoksi, mutta mahdollisuus olisi silti annettava kaikille.

Jatkossa myös leirinvetäjien tulisi ennen leirejä olla aiempaa enemmän puheyhteydessä ja jakaa tehtäviä, kuten leirinvetäjä ehdotti aiemmin. Kaikille tulisi tehdä selväksi, että vetäjiä on kaksi ja työtehtävät tulisi jakaa sen mukaisesti.

Kaiken kaikkiaan olemme päätyneet siihen lopputulokseen, että kestävyys on Keuruun Ekokylään suuntautuviissa vapaaehtoisleireissä erittäin hyvällä mallilla. Seuraavassa luvussa pohdimme tarkemmin johtopäätöksiä ja arvioimme saatuja tuloksia.

7 POHDINTA

Teorian perusteella voimme sanoa, että vapaaehtoismatkailu kasvattaa suosiotaan, mutta on Valtasen (2011) mukaan edelleen melko marginaalista. Sen kiinnostavuus selittyy muun muassa matkailijoiden halulla tutustua erilaisiin matkakohteisiin perinteisten sijaan sekä aitojen elämysten hankkimiseen. Valtanen uskoo massamatkailun olevan jo hieman vanhanaikaista ja jo koettua. Hän myös kokee sukupolven vaihtumisen olevan yksi syy itsenäisempään matkailuun. Itse nuorina yhdyimme Valtasen mielipiteeseen sukupolven vaihtumisesta. Matkan varaaminen Internetistä on nykyään helppoa ja jopa halvempaa itsenäisesti kuin valmiiden valmismatkojen ostaminen matkatoimiston kautta. Valmismatkat ovat usein niin valmiiksi suunniteltuja, ettei omilla valinnoilla voi niihin juurikaan vaikuttaa. Itsenäisenä matkustajana voi päättää spontaanisti tekemisensä, eikä aikatauluja välttämättä tarvitse.

Teoriaosuudessa tuotiin esille laajasti motiivien vaikutus matkakohteiden valintaan sekä vapaaehtoismatkailijoiden matkustusmotiivit. Massamatkailijaan verrattuna vapaaehtoismatkailijaa motivoivat eri tekijät. Motiivit vaihtelevat henkilöstä riippuen, mutta yhdistävänä tekijänä voidaan pitää halua työskennellä muiden hyväksi. Valtasen haastattelu tukee tätä käsitystä. Muita motiiveja ovat muun muassa halu tutustua paikallisiin ja kulttuuriin tavalla, joka tavallisena turistina ei olisi mahdollista. Oman kokemuksen perusteella tiedämme, että paikallisiin ihmisiin ja kulttuuriin on helpompi tutustua elämällä heidän kanssaan, kuten vapaaehtoismatkailijat tekevät.

Valtasen mielestä on ongelmallista, että vapaaehtoismatkailun parissa toimivia organisaatioita on runsaasti ja niiden motiiveista ei ole tarkkaa tietoa. ”... mistä sen tietää, että mikä organisaatio, mikä yritys toimii vastuullisesti”, hän toteaa puhelinhaastattelussa. Valtasen mukaan vapaaehtoismatkailijalle on suuri haaste löytää luotettava organisaatio, joka tekee mitä lupaa ja välittää vapaaehtoismatkailijan maksaman maksun luvattuun kohteeseen. Valtanen ehdottaa jonkinlaista organisaatioiden sertifiointia, jotta tieto organisaation vastuullisuudesta olisi helpommin saatavissa.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten kestävyys toteutuu Keuruun Ekokylään suuntautuvassa vapaaehtoismatkailussa ja miten Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyyttä voisi kehittää. Kestävä Kehi-

tys – luku tukee pitkälti haastatteluista saatuja tuloksia. Kestävyyden Kriteerit – alaluvussa esiteltyjen kestävän matkailun peruseriaatteiden, kestävän yhteiskunnan peruseriaatteiden sekä ekokylille luodun yleisohjeen avulla arvioitiin vapaaehtoismatkailun kestävyttä. Haastatteluissa ilmeni useita samoja asioita kuin teoriassa, ja kehitysehdotuksia syntyi, kun haastatteluja verrattiin teoriaan. Arvioinnissa otettiin huomioon myös aiemmin teoriassa esitelty kestävän kehityksen kolme näkökulmaa: ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Kestävyyden arvioinnin koimme hankalaksi muun muassa siksi, että valmiita mittareita kestävyden mittaamiseksi kokonaisvaltaisesti työn laajuuteen nähden ei ole valmiina. Kestävyyden arviointiin vaikuttaa myös se, mihin vapaaehtoismatkoja verrataan. Perinteiseen ulkomaanmatkaan ja etenkin All Inclusive -lomaan verrattuna Keuruun Ekokylään suuntautuvat vapaaehtoismatkat ovat erittäin kestäviä.

Kestävyyden tilan arviointiin saatiin paljon tietoa haastatteluista, sähköpostitiedonannosta sekä kirja- ja Internet-lähteistä. Lähteet ovat luotettavia ja haastattelujen määrä riittävä, vaikka esimerkiksi kestävän kehityksen ammatillaisen haastattelu olisi varmasti avannut aihetta vielä lisää. Yhteistyö KVT:n ja Keuruun Ekokylän kanssa onnistui erinomaisesti ja tutkimuksen teko oli meille positiivinen kokemus. Koska aihe on melko uusi eikä vapaaehtoismatkailusta ole saatavissa vielä paljon tutkimustietoa, tiedonhankinta oli paikoin haastavaa. Jouduimme käyttämään myös toissijaisia lähteitä, mutta niiden käyttö työssä on perusteltua. Aiheen rajaaminen koskemaan Keuruun Ekokylää oli onnistunut ja työ on pysynyt aiheessa hyvin. Kuvaamalla pelkästään Suomeen suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyttä olisi työstä helposti tullut liian laaja ja joka suuntaan rönsyilevä. Työssä tuodaan esille keinoja, joilla Keuruun Ekokylään suuntautuvan vapaaehtoismatkailun kestävyttä voi edelleen parantaa.

Haastattelut onnistuivat hyvin ja tutkimusmenetelmä lisäsi kokemusta teema-haastattelun teosta. Koska tutkimuksen tekeminen oli käynnissä Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirin järjestämisen aikaan, oli mahdollista saada mukaan työhön myös vapaaehtoismatkailijan haastattelu. Toisena ajankohtana olisi vapaaehtoismatkailijan saavuttaminen ollut vaikeampaa ja kalliimpaa; vapaaehtoismatkailijan yhteystiedot olisi pitänyt saada KVT:ltä, ja heidän olisi

pitänyt ensin pyytää lupa vapaaehtoismatkailijalta yhteystietojen antamiseen. Vapaaehtoismatkailijan tavoittaminen tällöin olisi ollut vaikeampaa ja työläämpään niin meille kuin KVT Finlandille. Työ ei sisällä ristiriitaisuuksia ja on reliaabeli tällä hetkellä. Tutkimustulokset muuttuvat varmasti tulevaisuudessa koska matkailu kehittyy koko ajan, kuin myös elämä Keuruun Ekokylässä. Sama tutkimus voitaisiin tehdä eri kohteeseen Suomessa tai myöhempänä ajankohtana, jolloin tulokset olisivat varmasti erilaiset. On mielenkiintoista nähdä miten Keuruun Ekokylän toiminta kehittyy tulevaisuudessa. Kylän toiminta on herättänyt ajatuksia myös meissä, kuten kuinka voisimme yhä pienentää omaa hiilijalanjälkeämme ja parantaa kestävyyttä omassa elämässämme. Tutkimuksemme innoittamana haluaisimme myös mahdollisuuksien mukaan vierailla kylässä.

LÄHTEET

- Asukas 2011. Keuruun Ekokylän asukkaan haastattelu. 22.6.2011.
- Borg, P. 2009. Kestävä kehitys – Kestävyys matkailussa? Teoksessa: Kestävä matkailu (toim. P. Borg ja S. Condit), 34–60. Kestävän matkailun julkaisuja 1. Mynämäki: Mynäprint Oy.
- Butler, R.W.—Butler, A.C. 2007. Tourism destination development and the environment: Paradoxes or progress? Teoksessa: Environment, Local Society and Sustainable Tourism (toim. J. Jokimäki, M-L. Kaisanlahti-Jokimäki, S. Tuulentie, K. Laine ja M. Uusitalo), 5-12. Arctic Circle Reports 50. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- Callanan, M.—Thomas, S. 2005. Deconstructing volunteer activities within a dynamic environment. Teoksessa: Niche tourism, contemporary issues, trends and cases (toim. M. Novelli), 183-200. Oxford: Elsevier.
- Gaiaeducation 2011. KEKO. Kestävän elämäntavan koulutusohjelma. Osoitteessa: http://gaiaeducation.net/docs/GaiaEducationManual_Finnis.pdf. 15.3.2011.
- Heikkilä, M. 2009. Kiotosta Kööpenhaminaan: EU, Suomi ja ilmastonmuutos (toim. P. Toivanen). Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Heinonen, A—Kangas, E. 2011. Vapaaehtoismatkailun avulla kohti kestävämpää matkailua. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011061512108>. 10.10.2011.
- Hentinen, L. 2007. Tutkimukset ja tilastot. Tutkimukset. Sustainable tourism in Finland. Osoitteessa: http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28pages%29/Sustainable_tourism_in_Finland?opendocument&ind=w5/mekfi/index.nsf&np=F-30. 31.8.2007.
- Hirsjärvi, S.—Remes, P.—Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Holden, A. 2007. The problematique and opportunities of the relationship between tourism, community and the environment. Teoksessa: Environment, Local Society and Sustainable Tourism (toim. J. Jokimäki, M-L. Kaisanlahti-Jokimäki, S. Tuulentie, K. Laine ja M. Uusitalo), 68-74. Arctic Centre Reports 50. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- Holmes, K.—Smith, K. 2009. Managing volunteers in tourism – Attractions, destinations and events. London: Elsevier.
- Horner, S.—Swarbrooke, J. 2007. Consumer behaviour in Tourism. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Härkönen, P.—Rannisto, K.—Risteli, P. Maslowjapersonallisuus. Abraham Maslowin tarvehierarkiateoria. Osoitteessa: <http://www.sampo2002.oulu.fi/surkeat/persoonallisuus.html>. 31.1.2003.
- Jokimäki, J. —Kaisanlahti-Jokimäki, M-L. 2007a. Ekologinen kestävyys. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 8-10. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007b. Ekologinen kestävyys matkailussa. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 19–20. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007c. Indikaattorit ja valintaprosessi. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 22-23. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007d. Johdanto. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 6-7. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007e. Kestävä kehitys ja matkailu. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Joki-

mäki), 18-19. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.

- 2007f. Kestävän kehityksen käsite. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyysindikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 7-8. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007g. Luontomatkailukeskus ekosysteeminä. Teoksessa: Maisemalähtöinen maankäytönsuunnittelu luontomatkailukeskuksissa (toim. M. Uusitalo, P. Sarala ja J. Jokimäki), 9-11. Arktisen keskuksen tiedotteita 49. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007h. Matkailualueiden kestävyysindikaattorit. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyysindikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 23-24. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland

Jokimäki, J.—Kaisanlahti-Jokimäki, M-L.—Sulkava, P.—Norokorpi, Y. 2007. Matkailun ekologisista vaikutuksista. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyysindikaattorit toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 15–16. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.

Jokinen, M.—Mettiäinen, I.—Sippola, S.—Tuulentie, S. 2009. Sosiaalinen kestävyys muuttuvissa matkailukylissä: Paikallisia näkemyksiä kehityksestä. Teoksessa: Turisti tulee kylään (toim. S. Tuulentie), 60-85. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jokinen, M.—Sippola, S. 2007. Social sustainability at tourist destinations – local opinions on their development and future in northern Finland. Teoksessa: Environment, Local Society and Sustainable Tourism (toim. J. Jokimäki, M-L. Kaisanlahti-Jokimäki, S. Tuulentie, K. Laine ja M. Uusitalo), 89-99. Arctic Circle Reports 50. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.

Jääskeläinen, S. 2011. Sähköpostitiedonanto 20.2.2011.

- Kalmari, H.—Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Keuruu: Ota-
van kirjapaino Oy.
- Keuruun Ekokylä 2011a. Ekokylän esittely. Osoitteessa:
<http://www.keuruunekokyla.fi/fi/esittely.html>. 12.10.2011.
- 2011b. Idea. Ekokylän idea. Osoitteessa:
<http://www.keuruunekokyla.fi/fi/index.html>. 12.10.2011.
- 2011c. Palvelut. Osoitteessa: <http://www.keuruunekokyla.fi/fi/palvelut.html>.
12.10.2011.
- 2011d. Toiminta. Talkoot ja vapaaehtoistyö Keuruun Ekokylässä. Osoit-
teessa: <http://www.keuruunekokyla.fi/fi/vapaaehtoistyö.html>.
12.10.2011.
- Kliček, T. 2008. Creative development of cultural tourism through interna-
tional voluntary camps. Teoksessa: From cultural tourism to cre-
ative tourism, Part 4, Changing experiences – The development
of creative tourism (toim. G. Richards ja J. Wilson), 35-44. Arn-
hem: ATLAS.
- KVT Finland 2011a. Etusivu. Mikä KVT on? Osoitteessa:
<http://www.kvtfinland.org>. 27.9.2011.
- 2011b. Kaukomaiden leirit. Osoitteessa:
<http://www.kvtfinland.org/index.php/kaukomaiden-leirit.html>.
10.10.2011.
- 2011c. Perusleirit. Osoitteessa:
<http://www.kvtfinland.org/index.php/perusleirit.html>. 10.10.2011.
- 2011d. Pitkäaikaisvapaaehtoisuus. Osoitteessa:
[http://www.kvtfinland.org/index.php/pitkaaikaisvapaaehtoisuus.ht
ml](http://www.kvtfinland.org/index.php/pitkaaikaisvapaaehtoisuus.html). 10.10.2011.
- 2011e. Työleirit Suomessa. Osoitteessa:
<http://www.kvtfinland.org/index.php/tyoleirit-suomessa.html>.
10.10.2011.

- Laythorpe, K. 2010. Backpackers as Volunteer Tourists: Evidence from Tanzania. Teoksessa: Beyond Backpacker Tourism – Mobilities and Experiences (toim. K. Hannam ja A. Diekmann), 140-152. Bristol: Channel View Publications.
- Leirinvetäjä 2011. Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirin leirinvetäjän haastattelu. 1.9.2011.
- McLaren, D. 1999. Johdanto matkailuun ja globalisaatioon. Teoksessa: Matkailu ja globalisaatio (toim. P. Saukkonen), 8-15. Helsinki: Media Screen Finland Oy.
- 1998. Rethinking tourism and ecotravel. The paving of paradise and what you can do to stop it. West Hartforth: Kumarian Press.
- Mettiäinen, I. 2007. Tunturilaidan kylästä matkailukeskukseksi: Paikallisten toimijoiden näkökulmia Ylläksen ja Levin matkailukeskusten kehittämiseen ja vuorovaikutteiseen suunnitteluun. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.
- Mettiäinen, I.—Sarkki, S. 2007a. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokimäki ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 10–11. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- 2007b. Matkailun sosiokulttuurisista vaikutuksista. Teoksessa: Matkailualueiden kestävyden indikaattorit (toim. J. Jokinen ja M-L. Kaisanlahti-Jokimäki), 16-18. Arktisen keskuksen tiedotteita 52. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- Mustonen, P. 2002. Environment as a Criterion for Choosing a Holiday Destination. Teoksessa: Issues in Modern and Postmodern Tourism (toim. P. Mustonen), 34-54. Discussion and Working Papers no 4. Joensuu: Joensuun Yliopistopaino.
- Ojala, K. 2000. Kestävän yhdyskunnan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Rautiainen, R.—von Boguslawsky, P.—Soveri, U-R.—Vuorimies, J.—Lohse, T.—Honkanen, S. (toim.) 1987. Yhteinen tulevaisuutemme. Ympäristön ja kehityksen maailmankomission raportti. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Silvennoinen, H.—Tahvanainen, L.—Tyrväinen, L. 1997. Matkailu, maaseutu & ympäristö. Matkailun nykytila ja tulevaisuuden näkymät. Teoksessa: Kestävä matkailu (toim. P. Borg ja S. Condit), 13–33. Kestävän matkailun julkaisuja 1. Mynämäki: Mynäprint Oy.
- Suomen luonnonsuojeluliitto 2011. Luonto ja ympäristö. Energia ja ilmastonmuutos. Kansainvälinen ilmastopolitiikka. Osoitteessa: <http://www.sll.fi/luontojaymparisto/energiajailmastonmuutos/kansainvalinen-ilmastopolitiikka>. 15.2.2011.
- Tuulentie, S. 2007. Local participation as a prerequisite for socially sustainable tourism: Case studies from the Ylläs and Levi ski resorts in northern Finland. Teoksessa: Environment, Local Society and Sustainable Tourism (toim. J. Jokimäki, M-L. Kaisanlahti-Jokimäki, S. Tuulentie, K. Laine ja M. Uusitalo), 75–88. Arctic Centre Reports 50. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.
- UNWTO 2011. About UNWTO. Why Tourism? Osoitteessa: <http://unwto.org/en/about/tourism>. 22.2.2011
- Valtion ympäristöhallinto 2011a. Kestävä kehitys. Mitä on kestävä kehitys? Osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=280280>. 1.2.2011.
- 2011b. Ympäristönsuojelu. Ilmastonmuutoksen hillitseminen. Kioton pöytäkirja. Osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1885&lan=fi>. 18.3.2011.
- 2010. Pohjois-Pohjanmaan ympäristöhistoria. Hallinto ja lainsäädäntö. Maailmanlaajuiset ohjausjärjestelmät. Osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=25476&lan=fi>. 10.6.2010.

Valtanen, M. 2011. Asiantuntijahaastattelu. 26.7.2011.

Vapaaehtoismatkailija 2011. Keuruun Ekokylän vapaaehtoisleirin vapaaehtoismatkailijan haastattelu. 14.9.2011.

Wearing, S. 2004. Examining Best Practice in Volunteer Tourism. Teoksessa: Volunteering as Leisure/ Leisure as Volunteering – An International Assessment (toim. R.A. Stebbins ja M. Graham), 209-224. Wallingford : CABI.

— 2001. Volunteer tourism: experiences that make a difference. Wallingford, Oxon ; New York : CABI.